

КОРДОН

лінія безпеки

2013
№4

ЕПІЗОД ГОРДОСТІ

стор. 4

ЩАСТЯ ПІД КЛЮЧ

стор. 10

«АВТОФОРМАТ»

ПАМ'ЯТІ

стор. 24

СМАРАГДОВИЙ
ЮВІЛЕЙ



10 РОКІВ ГОЛОВНИЙ МИСТЕЦЬКИЙ
КОНКУРС ПРИКОРДОННИКІВ
ЗНАХОДИТЬ СПРАВЖНІ ТАЛАНТИ



Фоток: Сергій БРОВКА

20 пульс кордону КОНСПИРАТИВНІ ЗБИТКИ

КОРДОН

Центральний друкований орган
Державної прикордонної служби України
№4 (86) 2013

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Микола ЗОРИК
E-mail: nigo@ukr.net

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Дмитро СЛИВНИЙ
E-mail: sd-media@ukr.net

РЕДАКЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ ВДЯЧНІСТЬ ЗА ДОПОМОГУ У ПІДГОТОВЦІ НОМЕРА:

Арсенію ВЕРЕСУ
Валентині БОЖОК
Андрію ДЕМЧЕНКУ
Сергію СІЛІНУ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Тетяна ФІЛІПЕНКО

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР:

Олеся МЕДВЕДЕНКО

ДОДРУКОВА ПІДГОТОВКА:

ТОВ «КЖД «Софія»

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ:

Людмила ДЬОМІНА

Адреса редакції: 02099
м. Київ, вул. Ялтинська, 11
Тел./факс: (044) 566-43-30
E-mail: kordon@pvu.gov.ua

В журналі розміщені ФОТОГРАФІЇ:

Сергія ГУДАКА
Сергія КОТЕЛЬНИКОВА
Валерія ОЛІЙНИКА
Дмитра СЛИВНОГО

Виготовлено: ТОВ «КЖД «Софія»,
08000, Київська обл., смт. Макарів,
вул. Першотравнева, 65.

Підписано до друку: 27.06.2013.
Наклад: 5200 примірників.
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ№8070 від 28.10.2003.

Рукописи матеріалів, що не замовлялися
редакцією, не редагуються та не
повертаються. Думки авторів публікацій
журналу не завжди збігаються з
позицією редакції. Відповідальність
за достовірність фактів, власних імен
та інших відомостей несуть автори
публікацій.
Деякі з фотографій не є прямими
ілюстраціями до текстів.
При використанні матеріалів посилання
на журнал «Кордон» обов'язкове.

Підписний індекс: 48736

© «Кордон», 2013



На обкладинці репродукція картини
Григорія Зорика «Прикордонний патруль».
Шибене, с. Зелене

4 подія

ЕПІЗОД ГОРДОСТІ

10 нерухомість

ЩАСТЯ ПІД КЛЮЧ

14 у фокусіВПС «ДМИТРІВКА» ІМЕНІ
ЛЕЙТЕНАНТА СВИРИДОВА**18 офіційно**УКРАЇНА – БІЛОРУСЬ.
СТАРТ ДЕМАРКАЦІЇ**20 пульс кордону**

КОНСПІРАТИВНІ ЗБИТКИ

24 автопробіг

«АВТОФОРМАТ» ПАМ'ЯТІ

26 4X4

ПРИСТРАСТЬ ДО БЕЗДОРІЖЖЯ

30 ретроспектива

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРИМЕТР. ПОСТУП

34 де-юре

СВІТЛОТІНІ СКАРБІВ НАЦІЇ

38 архів«НОВАЯ ЧЕРТА» В ЗАЩИТУ ОТ
ПРИХОДУ ВОИНСКИХ ЛЮДЕЙ...**40 слов'янський світ**

КОЛЮЧА Й РІЖУЧА ЗБРОЯ

42 дітям прикордонників

ДВА ГОЛУБИ

44 ексклюзив

ТАЙНА ВЛАСТИ

46 номінація

СМАРАГДОВИЙ ЮВІЛЕЙ

48 наш гість

МІСЦЕ ЗУСТРІЧІ – «ГЛОБУС»



ЕПІЗОД ГОРДОСТІ

Розмаїття зелених кашкетів різних часів, нагороди на кітелях парадних одностроїв, напрасовані білі сорочки чи просто камуфляж, а ще безліч квітів, спалахи фотокамер і щирі поздоровлення. Це свято може поступитися масштабністю хіба що Дню незалежності чи Дню Перемоги, хоча для багатьох людей, причетних до справи охорони рубежів Батьківщини, воно було й залишається найголовнішим. День прикордонника цього року не став винятком. Тим більше, що до традиційних зустрічей додалося чимало урочистих подій – від регіонального до найвищого державного рівня. Керівництво та персонал Держприкордонслужби добре попрацювали, аби цього дня прикордонникам було чим похвалитися перед громадськістю, ветеранами служби та заохотити тих, хто лише збирається поповнити лави правоохоронної структури.

Адресою наймасштабніших урочистостей з нагоди Дня прикордонника став парк «Перемога», що у Дніпровському районі Києва. Рік тому тут відкрили алею прикордонників. Тоді основою архітектурної композиції були червоно-зелені, часів СРСР, та сучасні жовто-блакитні прикордонні знаки, а також пам'ятна стела. Сьогодні ж місце зустрічі «зелених кашкетів» просто не впізнати. Його прикрасили численні клумби з квітковими композиціями на тему прикордонної символіки, які гармонійно доповнили головний елемент – новостворений пам'ятник «Захисникам кордонів Вітчизни».

Від самого ранку тут панувала атмосфера свята. Академічний ансамбль пісні і танцю Державної прикордонної служби України наповнив вранішню тишу звуками прикордонних пісень. Рота почесної варті вишикувалась для зустрічі головних гостей заходу. Привітати охоронців кордону з нагоди їхнього професійного свята прибув Президент України Віктор Янукович.

Глава держави та Голова Держприкордонслужби України генерал армії України Микола Литвин провели церемонію урочистого відкриття монумента, після чого Президент звернувся до правоохоронців з вітальною промовою.

«Шановні прикордонники!

Дорогі ветерани!

Сердечно вітаю всіх з професійним святом – Днем прикордонника!

У цей день ми віддаємо данину доблесті й мужності багатьох поколінь захисників кордону нашої Батьківщини!







Сьогодні подвійне свято – День прикордонника та відкриття пам'ятника «Захисникам кордонів Вітчизни!» Символічно, що його встановлено саме в столиці, оскільки Київ – колиска слов'янської держави, – як жодне інше місто уособлює та поєднує у своїй історії подвиги всіх поколінь захисників державних рубежів.

Багато століть тому, неподалік Софії та Золотих воріт, був неприступний вал – кордон стародавнього Києва. Тут прийняли удар ворога тодішні його захисники. У цьому місці гартувалися їхня сила й міць. Саме Київська земля дала початок народженню Української держави. Уже в ті часи слов'янські племена вирізнялися неабиякою мужністю в оборонних боях і вважали святим обов'язком оборону новоствореної держави.

Не можу не згадати про героїчний подвиг прикордонників, солдатів та офіцерів, у роки Великої Вітчизняної війни. Всі прикордонні застави вели нерівний бій з ворогом. І жодна з них не залишила без наказу своєї ділянки кордону.

Сьогодні, саме тут час згадати ветеранів прикордонної служби, всіх тих, хто віддав свої сили, розум, а іноді й життя справі захисту державного кордону.

Шановні ветерани-прикордонники, ваш професіоналізм, витримка та сміливість, стійкість і мужність, нелегка служба вдень і вночі, в спеку і холод є яскравим прикладом не тільки для сучасних прикордонників, а й загалом для української молоді.

Шановні друзі!

У цей день все наше суспільство вшановує вас за вашу нележку, але почесну працю. Саме на вас, на Державну при-

У нашій державі
потужне, добре оснащене
прикордонне відомство,
у якому працюють
професіонали своєї справи.



БЕЗПЕКА КОРДОНІВ - МОГУТНІСТЬ ДЕРЖАВИ





кордонну службу України покладаються завдання із забезпечення недоторканості державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній економічній зоні.

Зміцнення системи забезпечення національної безпеки, захист політичних, економічних і військових інтересів на державному кордоні, недопущення всіх видів протиправної діяльності, що пов'язані з кордоном, є складним комплексом проблем для будь-якої країни. Водночас ваше відомство можна назвати передовим в активному вивченні та впровадженні кращого вітчизняного й світового досвіду.

Ви першими перейшли на контрактну систему комплектування. Створили принципово нову систему добору і підготовки фахівців, яка діє на рівні кращих стандартів.

Сьогодні Державна прикордонна служба стала правоохоронним органом сучасного типу, який планово розвивається та забезпечує належний рівень прикордонної безпеки держави. Системна розбудова прикордонного відомства, запровадження новацій, втілення в життя сучасних технологій щодо охорони державного кордону та спрощення пропускних операцій, постійний рух вперед дозволяє це з упевненістю стверджувати.

Нашій державі потрібне потужне, добре оснащене прикордонне відомство, у якому працюють професіонали своєї справи – люди, які, суворо дотримуючись чинного законодавства, досконало виконують свої службові обов'язки, є зразком культури, ввічливості й доброзичливості.

Прикордонники повинні пам'ятати, що вони першими зустрічають і останніми проводжають гостей України. Вам щодня доводиться утверджувати авторитет країни, сприяти розвитку її міждержавних відносин. Якість роботи прикордонників значною мірою впливає на формування іміджу нашої країни.

Шановні прикордонники!

Ще раз щиро вітаю вас з вашим професійним святом і висловлюю вдячність за сумлінне й самовіддане виконання вашого конституційного обов'язку, значний внесок у зміцнення національної безпеки держави!

Вірю, що ви й надалі надійно захищатимете державні рубежі та гідно продовжуватимете славні традиції прикордонників.

Бажаю вам і вашим рідним міцного здоров'я, добра та щоб кожен день вашого життя був сповнений радості, тепла і нових здобутків у нелегкій, але вкрай відповідальній та важливій для держави справі – охороні державного кордону!

Зі святом!»

Президент України Віктор Янукович вручив державні нагороди з нагоди Дня прикордонника та взяв участь у фотографуванні з кращими представниками прикордонного відомства біля щойно відкритого пам'ятника. А завершенням програми урочистостей став святковий концерт. **к**

Дмитро СЛИВНИЙ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 309/2013

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня прикордонника

За вагомий особистий внесок у справу охорони державного кордону, зразкове виконання військового обов'язку, високий професіоналізм та з нагоди Дня прикордонника постановляю:

НАГОРОДИТИ ОРДЕНОМ «ЗА ЗАСЛУГИ» III СТУПЕНЯ

ТОКОВОГО Ігоря Борисовича – генерал-майора

НАГОРОДИТИ ОРДЕНОМ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО II СТУПЕНЯ

МАКАРОВА Анатолія Андрійовича – генерал-лейтенанта у відставці

НАГОРОДИТИ ОРДЕНОМ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО III СТУПЕНЯ

АДАМЧУКА Олександра Валерійовича – полковника
ДУКОВА Дмитра Федоровича – капітана 1-го рангу

НАГОРОДИТИ ОРДЕНОМ «ЗА МУЖНІСТЬ» III СТУПЕНЯ

ПАТИНКА Юрія Богдановича – старшого сержанта

НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ УКРАЇНИ»

БАБЕНКА Олексія Володимировича – полковника
БРИЦЬКОГО Вадима Васильовича – підполковника
ВЕЛИЧКА Олександра Олександровича – старшину 1-ї статті

ВІХТЮКА Андрія Вікторовича – полковника
ГАВЕЛЯ Олексія Вікторовича – підполковника
КОВАЛЯ Богдана Михайловича – майора
РУСІНА Івана Івановича – майора
ШАРУПИЧА Сергія Володимировича – майора
ШИМАНСЬКОГО Анатолія Антоновича – старшого прапорщика

НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗА БЕЗДОГАННУ СЛУЖБУ» III СТУПЕНЯ

БЕЗКРОВНОГО Ярослава Вікторовича – підполковника
ВОВКА Анатолія Валентиновича – майора
УХОВА Сергія Анатолійовича – підполковника

НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗАХИСНИКУ ВІТЧИЗНИ»

БОЖКА Руслана Івановича – старшину
ГОНЧАРЕНКО Зоряну Олександрівну – старшого лейтенанта

ПРИСВОЇТИ ПОЧЕСНЕ ЗВАННЯ

«ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ»

КРИВОМУ Віктору Івановичу – генерал-майору.

Президент України



Віктор ЯНУКОВИЧ
28 травня 2013 року





ЩАСТЯ ШІД КЛЮЧ

Якби десять років тому молодому лейтенанту – випускнику військового вишу сказали, що у званні майора він мешкатиме у новій службовій квартирі, він, напевне, розсміявся б у відповідь, адже максимум, на що тоді міг сподіватися, – це гуртожиток одного із підприємств міста, до якого потрапляли лише за особливою домовленістю. За перше десятиріччя незалежності України вдалося так занедбати налагоджену за радянських часів систему соціального захисту військовослужбовців, що в деяких силових структурах вишикувалися багатотисячні черги на отримання службового житла. Винятком у даній ситуації стала Державна прикордонна служба, керівництво якої зробило все для того, щоб утримати належний рівень соціального захисту персоналу. Відтак, сьогодні мало хто з прикордонників може поскаржитися на невлаштованість побуту, адже навіть за відсутності достатнього бюджетного фінансування відомству вдається щороку поповнювати фонд службового житла. Черговим доказом тому стало введення в експлуатацію другої черги реконструкції з надбудовою казарми на території Окремої комендатури охорони і забезпечення. З нагоди Дня прикордонника 56 сімей правоохоронців отримали омріяні квадратні метри.





В урочистостях присвячених відкриттю новобудови на вулиці Світлій, 6 у Києві взяв участь прем'єр-міністр України Микола Азаров. Глава Уряду вручив новоселам ключі від помешкань і привітав їх з цією важливою подією у їхньому житті.

– Мені дуже приємно сьогодні взяти участь у цій церемонії і вручити вам ключі від квартир, – звернувся він до присутніх. – Я приїхав сюди ще й для того, щоб своїми очима подивитися, як у прикордонників вирішується питання забезпечення житлом. Я бачу, що ви отримуєте квартири, у які можна відразу в'їхати і жити. Це відрізняється від загальноприйнятої практики, коли після отримання ключів новосели ще довго займаються облаштуванням помешкань. На мою думку, для військовослужбовців такий принцип забезпечення житлом найбільш прийнятний.

Дійсно, квартири, що їх отримали прикордонники, повністю готові до заселення: встановлена сантехніка та кухонне обладнання, виконані всі малярні роботи.

Як зауважив у своєму виступі Голова Держприкордонслужби генерал армії України Микола Литвин, питання соціального захисту персоналу прикордонного відомства було і є одним із пріоритетних. За його словами, поєднання реконструкції власних фондів та нового будівництва дає змогу отримувати житло, яке на 15–20 відсотків дешевше опосередкованої вартості. Відтак, впродовж 2009–2012 років прикордонники отримали 1247 квартир та 510 кімнат. Триває будівництво житла також в Одесі, Харкові, Луцьку, Чернівцях, Ужгороді та інших містах.

Варто відзначити, що згідно з відомчою програмою забезпечення прикордонників житлом на території Окремої комендатури охорони та забезпечення ДПСУ передбачено будівництво комплексу житлових будинків на 404 квартири. Чергову новобудову на 56 квартир, зведення якої вже розпочато, планується ввести в експлуатацію наступного року. Реалізація цього проекту дозволить в повному обсязі вирішити питання забезпечення службовим житлом прикордонних сімей Київського гарнізону. **к**

Максим СІБУРОВ,
фото Валерія ОЛІЙНИКА

КВАРТИРИ, ЩО ЇХ ОТРИМАЛИ ПРИКОРДОННИКИ, ПОВНІСТЮ ГОТОВІ ДО ЗАСЕЛЕННЯ: ВСТАНОВЛЕНА САНТЕХНІКА ТА КУХОННЕ ОБЛАДНАННЯ, ВИКОНАНІ ВСІ МАЛЯРНІ РОБОТИ.





ВПС «ДМИТРІВКА»

ПАМ'ЯТІ ЛЕЙТЕНАНТА

СВИРИДОВА

Пам'ять про героїв живе у серцях нащадків. Викарбуваними з граніту вічними солдатами, які назавжди залишилися молодими, болем їхнім, думкою про них повняться спогади і рідних, і друзів, з якими вони пліч-о-пліч виконували військовий обов'язок. З дня трагічної загибелі прикордонника Валерія Свиридова минуло майже 30 років, однак люди беруть пам'ять про свого земляка-героя. лейтенант Свиридов – один із 35 макіївчан, чії імена можна знайти в скорботному списку на Меморіалі воїнам-інтернаціоналістам.





З а високий професіоналізм військовослужбовців та працівників відділу прикордонної служби «Дмитрівка» Донецького загону Східного регіонального управління Державної прикордонної служби України, зразкове виконання ними завдань зі зміцнення охорони державного кордону Указом Президента України від 22 лютого 2013 року підрозділу присвоєно ім'я лейтенанта Валерія Свиридова, який загинув під час виконання міжнародного обов'язку на території Республіки Афганістан.

Під час проведення заходів з нагоди присвоєння відділу почесного імені відбувся урочистий мітинг, відкриття меморіальної композиції, музею бойової слави, демонстрація роботи центру управління службою, можливостей телекомунікаційного зв'язку, презентація технічних засобів охорони державного кордону. Відкриваючи мітинг, Директор Департаменту персоналу Державної прикордонної служби України генерал-полковник Михайло Коваль зазначив:

ВОЇНА-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТА ВАЛЕРІЯ СВИРИДОВА ПОСМЕРТНО НАГОРОДЖЕНО ОРДЕНОМ ЧЕРВОНОЇ ЗІРКИ, ГРАМОТОЮ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР, МЕДАЛЮ «ВІД ВДЯЧНОГО АФГАНСЬКОГО НАРОДУ».

Не кожний прикордонний підрозділ отримує право бути іменним. Це велика честь і довіра. Відділ прикордонної служби «Дмитрівка» є одним із кращих у Донецькому прикордонному загоні. Про це переконливо свідчать результати оперативно-службової діяльності – численні затримання порушників державного кордону, зброї, наркотичних речовин і контрабанди.

– Сьогодні у нас урочиста подія – за ініціативи воїнів-афганців, ветеранів-прикордонників та за сприяння органів державної влади відділу прикордонної служби «Дмитрівка» присвоєно ім'я лейтенанта Валерія Свиридова.

Він також висловив щире подяку керівництву Донецької обласної державної адміністрації та Шахтарській райдержадмі-





ністрації, громадським організаціям і мешканцям прикордоння за співпрацю в розбудові державного кордону.

Як тільки пролунав державний Гімн України – розпочався мітинг-реквієм. З бронзового бюста знімається біле покривало, на мармурі вибито слова: «Офіцер прикордонних військ, воїн-інтернаціоналіст лейтенант Свиридов Валерій Михайлович». Почесне право відкрити меморіальну композицію було надано матері загиблого лейтенанта-прикордонника – Ользі Іванівні Свиридовій.

ВІДДІЛ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ «ДМИТРІВКА» Є ОДНИМ ІЗ КРАЩИХ У ДОНЕЦЬКОМУ ПРИКОРДОННОМУ ЗАГОНІ. ПРО ЦЕ ПЕРЕКОНЛИВО СВДЧАТЬ РЕЗУЛЬТАТИ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

– Мій син з дитинства мріяв стати прикордонником, він любив життя, людей, мав чимало надійних друзів, – згадує Ольга Іванівна. – Я вдячна, що його іменем названі і рідна школа, і вулиця.

Поруч з матір'ю героя її сини – Борис, Федір, пошуковий загін «Довіра» ЗОШ № 60, молоді прикордонники. Приїхали і бойові друзі Валерія з Києва, Москви, Луганська.

Валерій Свиридов прожив коротке, але гідне життя, сповнене радісних і сумних подій, мужніх вчинків і яскравих почуттів. Після закінчення строкової служби в місті Арташат Закавказького прикордонного округу за рекомендацією керівництва він вступив до Вищого прикордонного військово-політичного училища КДБ СРСР. Після закінчення навчання був направлений для подальшого проходження служби заступником начальника прикордонної застави на Курильські острови.

Коли вже йшла оповита таємницями афганська війна, Валерія як одного із кращих офіцерів переводять на посаду заступника начальника прикордонної застави ММГ-1 «Мармоль» Середньоазійського прикордонного округу. Влітку 1983-го його за власним бажанням направляють до Афганістану. Вдома залишилися дружина і маленький син.

27 лютого 1984 року лейтенант Свиридов слідував старшим колони супроводу в рамках операції з підвезення продовольства, боєприпасів, паливно-мастильних матеріалів. Як розповідали друзі, які також брали участь у тій операції, того дня три БМП, два БТРі і декілька машин направлялися в Мазарі-Шаріф. Валерій їхав у ГАЗ-66. Перші машини пройшли

без пригод, і раптом – страшний вибух. Міна була італійська з пневматичним приводом. Машину підкинуло у повітря, лейтенанта викинуло з кабіни і він зі всієї сили ударився об склюю. Він був ще живий, але до госпіталю його не довезли.

Воїна-інтернаціоналіста Валерія Свиридова посмертно нагороджено орденом Червоної Зірки, Грамотою Президії Верховної Ради СРСР, медаллю «Від вдячного афганського народу». Окрім відділу прикордонної служби донецьких «зелених кашкетів», іменем Валерія Свиридова названо також Макіївську загальноосвітню школу № 60, де навчався офіцер-прикордонник.

На завершення урочистих заходів начальник відділу прикордонної служби «Дмитрівка» імені лейтенанта Валерія Свиридова майор Станіслав Керод віддав команду складу молодих прикордонників заступити в наряд з охорони держкордону. Він подякував усім присутнім за вшанування пам'яті воїна-інтернаціоналіста.

– У ввіреній нам ділянці відповідальності є своя певна специфіка – ми несемо службу як в автомобільному пункті пропуску, так і на «зеленому кордоні», – зазначив керівник підрозділу, – тому персонал сформовано із професіоналів. До того ж наш підрозділ першим у Донецькому прикордонному загоні отримав право називатися іменним, а це висока честь і велика відповідальність. Вважаю, що наш колектив – когорта однодумців, які у своїй справі досягли високих результатів. Та на цьому зупинятися не збираємося, будемо і далі нарощувати показники в оперативно-службовій діяльності та якісно виконувати поставлені завдання.

Нині дмитрівчани охороняють ділянку кордону з Російською Федерацією завдовжки 33 км. Тут діє міжнародний

автомобільний пункт пропуску «Маринівка», де сумлінно і чесно охороняють рубежі нашої держави українські прикордонники. Символічно, що сьогодні у складі Державної прикордонної служби України 20 прикордонних застав, чотири кораблі морської охорони і один катер носять імена героїв-прикордонників. Адже спадкоємність поколінь надзвичайно важлива. У самому розквіті життя лейтенант Валерій Свиридов пішов у Вічність, ставши прикладом для багатьох юнаків, які мріють стати прикордонниками. К

Леся МЕДВЕДЕНКО







УКРАЇНА – БІЛОРУСЬ

СТАРТ ДЕМАРКАЦІЇ

У Києві відбулася офіційна церемонія зустрічі Президента України Віктора Януковича та Президента Республіки Білорусь Олександра Лукашенка, який прибув в Україну з офіційним візитом. По завершенні церемонії глави держав зустрілися у форматі «віч-на-віч», після чого розпочалися українсько-білоруські переговори у розширеному складі під головуванням обох президентів.



В Україні очікували на візит Президента Білорусі. Як зазначив Глава Української держави, ця зустріч є доброю нагодою обговорити багато актуальних питань, зокрема роль і можливості України у прийнятті та підготовці різних рішень, які йшли на розвиток торговельно-економічних відносин з країнами Митного союзу і здійснювали гуманітарний зв'язок між українськими і білоруськими народами.

У свою чергу Олександр Лукашенко відзначив, що між країнами накопичилося багато питань, які потребують невідкладного вирішення.

– Ми до цього готові, і я Вам про це заявляю. Якщо сьогодні українські експерти, спеціалісти і Ви приймете аналогічні рішення, ми зніmemo всі питання у наших відносинах, – наголосив він.

У присутності Президента України Віктора Януковича та Президента Республіки Білорусь Олександра Лукашенка були підписані двосторонні документи.

Сторони підписали Протокол про обмін Ратифікаційними Грамотами Договору між Україною та Республікою Білорусь про державний кордон від 12 травня 1997 року.

Договір між Україною та Республікою Білорусь про державний кордон був підписаний 12 травня 1997 року, ратифікований Верховною Радою України 18 липня того ж року. 17 травня 2010 року Олександр Лукашенко підписав Закон Республіки Білорусь «Про ратифікацію Договору між Україною та Республікою Білорусь про державний кордон».

Для набуття чинності Договору про кордон необхідно підписати Протокол, який визначає посадових осіб України та Республіки Білорусь, уповноважених на обмін ратифікаційними грамотами Договору про державний кордон, а також підтверджує, що Ратифікаційні Грамоти, які підлягають обміну, складені належним чином та у відповідній формі.

Підписана Угода між Міністерством екології та природних ресурсів України і Міністерством природних ресурсів і охорони навколишнього середовища Республіки Білорусь про співробітництво у галузі охорони та сталого використання транскордонних природоохоронних територій.

би Республіки Білорусь у протидії незаконному переміщенню через українсько-білоруський державний кордон окремих осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна.

Президент України Віктор Янукович переконаний, що співпрацю України та Білорусі вітатимуть громадяни обох країн.

– Ми були, є і будемо, я в цьому глибоко переконаний, близькими країнами. Наші народи будуть близькими народами. Переко-наний у тому, що будь-які наші рішення, спрямовані на зближення, поліпшення торговельно-економічних відносин, будуть вітатися громадянами наших країн, – сказав Віктор Янукович журналістам після завершення українсько-білоруських переговорів.

Він також наголосив на важливості демаркації українсько-білоруського кордону для подальшого розвитку міжрегіональної прикордонної співпраці.

– Нами нарешті поставлено крапку в питанні договірно-правового оформлення українсько-білоруського кордону. Підписан-



ПІДПИСАНО ПРОТОКОЛ МІЖ АДМІНІСТРАЦІЄЮ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ТА ДЕРЖАВНИМ ПРИКОРДОННИМ КОМІТЕТОМ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ ПРО ПОРЯДОК ОБМІНУ ІНФОРМАЦІЄЮ ЩОДО ОБСТАНОВКИ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ



Метою Угоди є створення необхідних договірно-правових умов для забезпечення охорони та сталого використання природних комплексів і об'єктів транскордонних природоохоронних територій шляхом скоординованих та узгоджених дій України і Республіки Білорусь.

Також підписано Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Державним прикордонним комітетом Республіки Білорусь про порядок обміну інформацією щодо обстановки на державному кордоні України та Республіки Білорусь.

Необхідність підписання Протоколу обумовлена проведеними організаційно-штатними змінами в Державному прикордонному комітеті Республіки Білорусь і зміною формату обміну інформацією, зокрема інформацією про виявлені підроблені документи, необхідні для перетинання державного кордону, профілями ризиків про характерні ознаки правопорушень, а також проведенням спільних аналітичних досліджень у сфері прикордонної безпеки. Протокол надасть можливість координувати зусилля органів охорони державного кордону України та органів прикордонної служ-



ням Протоколу про обмін Ратифікаційними Грамотами Договору про державний кордон між Україною та Білоруссю ми даємо старт демаркації нашого спільного кордону. **К**

Тамара УСАТОВА



Один – сірий, другий – білий...

44-річний громадянин Литви в автомобілі «Пежо» намагався вивезти 74 кг незвичних як для стандартного «контрабандного набору» речовин. Вибравши смугу «зелений коридор» у пункті пропуску «Ягодин-авто», чоловік не зміг опанувати своє хвилювання, на що відразу звернув увагу наряд. Тож транспортний засіб прикордонники вивели для поглибленого огляду. Автомобіль був нафарширований незвичним товаром – у передньому та задньому бамперах, в сидіннях водія та пасажирів, за обшивкою передніх дверей та в інших конструктивних особливостях транспортного засобу було знайдено 70 пакунків білої порошкоподібної речовини. Крім того, в машині виявили більше 20 кг сірого порошку. Про знахідку одразу ж повідомили співробітників УСБУ у Волинській області.

Литовець пояснив, що речовина білого кольору – то оксид гафнію, який застосовується для виготовлення сплавів для аерокосмічної техніки, атомної промисловості та спеціальної оптики, а сірого – тантал. Як саме речовини перевозив чоловік, покаже експертиза. Від її результатів залежатиме його подальша доля.

Наче в Бога за пазухою

Дві старовинні ікони виявили на Вінниччині прикордонники Могилів-Подільського загону спільно з працівниками митниці. Увагу оглядової групи привернув 25-річний українець, який помітно нервував, поспішаючи до Молдови через пункт пропуску. Поведінка чоловіка стала зрозумілою, коли під час перевірки у нього під верхнім одягом було знайдено дві ікони. Знахідку передали представникам УСБУ у Вінницькій області. Спеціальна експертиза незабаром встановить їх культурну цінність.



КОНСПІРАТИВНІ ЗБИТКИ

Кінець весни видався для прикордонників «урожайним» на затримання. Довелося розплутувати складні схеми контрабандного перевезення різноманітного краму: від великих партій сигарет і промислових товарів до іномарок та актуальних для літнього сезону спортбайків. З настанням тепла, особливо на Закарпатті, почастишали й намагання груп горе-мандрівників із країн Південно-Східної Азії штурмувати наші рубежі для кидка на Захід. Та до яких би прийомів не вдавалися конспіратори усілякого ґибу, «зелені кашкети» свою справу знають і спуску своїм одвічним опонентам за будь-яких обставин не дають. Показово, що наступного дня після свого професійного свята прикордонники вилучили «новинку» весняного контрабандного сезону – партію хімічних речовин – оксиду гафнію та танталу...

«КАВОВИЙ РЕЦЕПТ»



Велику партію контрабандної кави виявили в пункті пропуску «Рава-Руська» прикордонники Львівського загону спільно з працівниками митниці. Під час перевірки вантажівки «Вольво», яка прямувала до України, в ящиках для акумуляторів знайшли 342 коробки, у яких містилося 4100 пакунків з меленою кавою «Якобс». Загалом наш 25-річний співвітчизник перевозив 1026 кг запашного товару. Каву, попередня вартість якої сягнула понад 100 тис. гривень, вилучили та передали митникам.

«Джентльмени, удачі!»



Відразу чотири іномарки з підробленими дорученнями на право керування виявили прикордонники Чернігівського загону спільно зі співробітниками митниці в пункті пропуску «Грем'яч». За кермом Opel 2003 і 1999 років випуску литовської та BMW 2003 і 2002 років випуску британської реєстрації були двоє таджиків та двоє українців. На перевірку водії, які прибували в пункт пропуску почергово, подали недійсні доручення на право керування автомобілем. Однак прикордонники відразу виявили фальшивки. Після перевірки та встановлення деталей на порушників склали відповідні документи. Сума двох вилучених у громадян Таджикистану іномарок становила понад 100 тис. гривень. Інші два автомобілі німецького виробництва буде оцінено згодом.



ПЕРЕГОНИ «ЗАЛІЗНИХ КОНЕЙ»

Прикордонний наряд відділу «Степанівка», що на Одещині, помітив, як два спортивних мотоцикли «пролетіли» з Республіки Молдова в Україну поза пунктом пропуску. Прикордонники Білгород-Дністровського загону відразу організували пошук спільно зі своїми колегами з Котовського загону і невдовзі затримали нелегальних «байкерів». Молдавани планували продати Honda CRD 600 та Yamaha R6 на території України. За незаконне перетинання державного кордону порушників притягнуто до адміністративної відповідальності. «Залізних коней», яких попередньо оцінили у 100 тис. гривень, конфісковано та передано працівникам митниці.

Ще двох братів 22 та 26 років, які намагалися переправити через кордон два мотоцикли, прикордонники відділу «Мілове» Луганського загону наздогнали та зупинили буквально за 10 м від держрубежу. Росіяни їхали на спортивних байках Kawasaki та Suzuki без реєстраційних номерів. Як з'ясувалося, молодики не мали документів на транспортні засоби. Мотоцикли, попередня сума оцінки яких склала 48 тис гривень, вилучено.

ШПИГУНСЬКІ ПРИСТРАСТІ



Н

а Львівщині прикордонникам стало відомо про можливе протиправне використання малого літального апарата. Для спостереження за повітряним простором у можливих місцях злету та посадки вони застосовували додаткові наряди, прилади нічного бачення, переносні тепловізори й тепловізійні комплекси. Невдовзі в Жовківському районі правоохоронці побачили, як зі злітної смуги знявся малий літальний апарат, а від неї від'їхала вантажівка. За даним фактом були поінформовані польські колеги. Та затримувати порушників вирішили при посадці. Невдовзі один із нарядів почув шум двигуна літального апарата, а згодом прикордонники та інспектори ДАІ поблизу міста Жовква для перевірки зупинили вантажівку DAF, за кермом якої був наш співвітчизник. В кузові автомобіля правоохоронці й виявили розшукуваний дельтаплан. Слідча група з'ясує обставини пригоди. Також встановлюються особи, причетні до правопорушення.



ЕКОНОМНІ ЧИ БЕЗГЛУЗДІ?

НЕЗДОЛАННА СТІНА



Наряд відділу «Саловка» Чопського загону виявив за допомогою приладу нічного бачення п'ятьох нелегалів – чотирьох чоловіків та жінку. У жодного із них не було при собі документів, які могли б посвідчити їхню особу, а прикордонникам вони відрекомендувалися афганцями. На шляху до омріяного Євросоюзу правопорушникам необхідно було подолати річку Тиса, якою проходить українсько-угорський кордон. Але до цього вони були готові: неподалік від місця затримання правоохоронці виявили два гумових човни, якими горе-мандрівники хотіли перетнути державний рубіж.

Непроханих гостей виявив також наряд відділу «Новоселиця» Чопського загону. Чотирилапий помічник Мобі вказав охоронцям кордону напрямок руху «мандрівників», яких затримали за кілька десятків метрів від лінії, що розділяє Україну та Словаччину. Троє затриманих чоловіків 1959, 1983 та 1985 років народження розповіли, що прибули з Ірану. Проте на прохання прикордонників надати для перевірки документи лише розвели руками.

Про появу чужоземців на Закарпатті українських правоохоронців сповістили словацькі колеги. Перевіривши інформацію, співробітники відділу «Ужгород» Чопського загону буквально за п'ять метрів від кордону наздогнали та затримали порушників. Ними виявилися троє чоловіків та жінка, які повідомили, що вони з далекої Шрі-Ланки, але документально підтвердити свої слова не змогли. Всіх затриманих нелегалів доставлено до прикордонних підрозділів для з'ясування обставин правопорушення та складання адміністративно-процесуальних документів. Подальшу їхню долю вирішить суд.

Через пункт пропуску «Смільниця», що на Львівщині, на виїзд з нашої країни прямував «Опель». Прикордонники вивели цю іномарку на смугу «червоний коридор» для додаткової перевірки, бо мали інформацію стосовно можливого переміщення валюти. В автомобілі, де, окрім водія, 41-річного громадянина Німеччини, їхало троє одеситів, прикордонно-митна оглядова група знайшла 56,4 тис. євро та 200 дол. США. Із виявленої суми, згідно із законом, кожному було повернуто по 10 тис. євро. Решту ж – 16,4 тис. євро та 200 дол. – вилучили та передали працівникам митниці.

Співробітникам Харківського загону надійшла від колег з СБУ інформація про спробу перевезти через місцевий пункт пропуску «Журавлівка» до Росії валюту. Тому правоохоронці вирішили ретельніше перевірити «Ауді», за кермом якої був мешканець Белгорода. У багажному відділенні авто вони знайшли пакунок з 620 тис. російських рублів (в еквіваленті – близько 155 тис. грн.). Кошти передано працівникам митниці. Крім того, водій втратив і своє авто, яке оцінено майже в 115 тис. гривень.



Псевдоприбалт

В аеропорту «Бориспіль» під час оформлення пасажирів, які прибули із Праги, прикордонники затримали молодого чоловіка. Він надав для контролю підроблений паспорт громадянина Литви, у якому були замінені сторінки з установчими даними власника. Згодом прикордонники з'ясували, що затриманий пасажир насправді є українцем і перебуває в розшуку за незаконне привласнення коштів за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій. Певна річ, його відразу передали міліції.

СИГАРЕТНЕ АСОРТІ



Чималий «улов» мав і прикордонний наряд відділу «Лиманське» на березі Кучурганського лиману. Громадянин України за допомогою моторного човна незаконно перемістив з Молдови в Україну 15 тис. пачок сигарет (30 ящиків). Однак щойно чоловік досяг берега, його затримали. Попередня сума оцінки конфіскації складала 90 тис. гривень.

Мікроавтобус «Фольксваген» зупинили для перевірки на дорозі «Рахів – Тячів» правоохоронці відділу «Ділове» Мукачівського загону. Як виявилось, автомобіль був запакований сигаретами вітчизняного виробництва. Всього правоохоронці нарахували 40 ящиків із 22,5 тис. пачок сигарет марки «Вічерой», попередня сума оцінки яких – понад 157 тис. гривень. Про дане правопорушення повідомлено співробітників МВС та податкову службу.

На ділянці відділу «Красноільськ», що на Буковині, наряд мобільної застави «Чернівці» натрапив на підводі із десятима ящиками тютюнових виробів українського виробництва (6,5 тис. пачок). Згодом правоохоронці знайшли за 500 м від держрубежу її власника – 40-річного громадянина України. Він якраз опікувався іншою підводою, завантаженою сорока ящиками сигарет молдовського виробництва. Сигарети разом з підводами доправили до прикордонного підрозділу. Після оформлення відповідних документів куриво, вартість якого складала майже 180 тис. гривень, було передано працівникам митниці.

І «рекордсменкою» у весняних змаганнях контрабандистів за кількістю перевезеного тютюну стала вантажівка ЗІЛ, яку перехопили під час спільної операції з виявлення контрабандних товарів прикордонники Чернівецького загону, співробітники СБУ та митниці. Міжвідомча група виявила вантажівку на ділянці відповідальності ВПС «Красноільськ», що неподалік кордону з Румунією. Її водій, помітивши правоохоронців, накивав п'ятами. Кузов автомобіля був доверху запакований 215 ящиками сигарет різних марок українського виробництва. **К**

Підготували Тетяна ФІЛІПЕНКО та Людмила ТКАЧЕНКО

Санта-Хабаріус підвів

Велику кількість предметів, які, можливо, становлять історичну та культурну цінність, виявили на Харківщині співробітники Держприкордонслужби України та митниці. На виїзд з України автомобілем «Форд» в пункт пропуску «Гоптівка» прибув росіянин. Своєю поведінкою житель міста Омська спонукав правоохоронців вивести транспортний засіб для додаткового огляду. Підозри про можливе перевезення заборонених предметів справдилися: у багажному відділенні серед особистих речей та на полиці за заднім пасажирським сидінням знайшлися вісім церковних ікон, два ордени Великої Вітчизняної війни, 49 медалей та значків часів 1941-1945 рр. та колишнього СРСР, понад 20 паперових грошових банкнот та монет періоду царської Росії, 119 поштових марок. Виявлені предмети вилучено для проведення експертизи.



ОБОРУДКА НЕ ВІДБУЛАСЯ

Наряд мобільної застави «Суми» зупинив на околиці селища Ямпіль Сумської області для перевірки автомобіль ГАЗ, в кузові якого знаходилася металева цистерна. Правоохоронці з'ясували, що 1,7 т бензину чоловік перевозив територією прикордонного контрольованого району без жодних документів. Транспортний засіб разом з цистерною та рідиною передано представникам Міністерства доходів та зборів України.





«АВТОФОРМАТ» ПАМ'ЯТІ

Нещодавно у Керчі відбулася визначна подія – автопробіг, присвячений Дню прикордонника та 68-й річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні. Пам'ятний захід був проведений за ініціативи Кримського республіканського об'єднання «Вартовий кордону» на чолі з Олегом Тисленком та Керченської Ради ветеранів-прикордонників за підтримки Організації ветеранів міста-героя Керчі.





СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ АВТОПРОБІГУ УЧАСНИКИ КЕРЧЕНЬСЬКОГО КЛУБУ ВОЄННОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ «ЕЛЬТИГЕН» ПІДГОТУВАЛИ ФОРМУ ПРИКОРДОННИКІВ ЗРАЗКА 1942 РОКУ.



Прикрашені знаменами п'ятнадцять машин і чотири мотоцикли організованою колоною проїхали місцями бойової слави 95-го прикордонного полку особливого призначення. Захід зібрав ветеранів прикордонної служби, нинішніх вартових кордону – співробітників відділу прикордонної служби «Керч» та однойменної мобільної застави, представників міської Організації ветеранів і рестрового козацтва, військових реконструкторів із запорізького клубу «Воїн» та керченського клубу «Ельтиген». До речі, представники останнього спеціально до цього заходу підготували форму прикордонників зразка 1942 року.

Перша зупинка автоколони – Аджимушкой. Там відбулося покладання квітів до пам'ятника прикордонникам 95-го полку. Полеглих при обороні Аджимушкойських каменоломень вшанували хвилиною мовчання. Військові реконструктори відсалютували залпами з гвинтівки Мосіна, і колона рушила до наступного пам'ятного місця, де проходили бої при обороні Керчі в травні 1942 року. Біля підніжжя гори Темирова на кам'яній гряді була встановлена пам'ятна табличка, що нагадує про нерівний бій 15 травня 1942 року між прикордонниками і танковим підрозділом супротивника.

Далі автоколонна прибула до Єнікальського маяка на мисі Фонар. Навесні минулого року співробітники Керченського історико-культурного заповідника та члени Нижньогірського військово-пошукового клубу «Патріот» підняли з балки поблизу маяка останки 22 бійців і командирів Кримського фронту, про що тепер нагадуватиме також пам'ятна табличка, встановлена учасниками заходу. Пам'ять полеглих солдатів вшанували хвилиною мовчання та триразовим салютом.

Відвідали учасники автопробігу і фортецю Єні-Кале, де в період травневих боїв знаходився штаб 51-ї армії, солдати якої мужньо билися з ворогом пліч-о-пліч з прикордонниками. Завершився автопробіг на горі Мітрідат біля Обеліска Слави. Тут пройшов мітинг з покладанням квітів до обеліска.

За словами ініціатора та учасника автопробігу Олега Тисленка, захід подібного масштабу до Дня прикордонника в Керчі пройшов уперше. «Ми мали на меті зберегти і передати майбутнім поколінням пам'ять про героїчне минуле воїнів-прикордонників, – сказав Олег Тисленко. – Гадаю, наш зачин переросте в традицію». **К**

Людмила ДЬОМІНА

Історична довідка

Дев'яносто п'ятий прикордонний полк особливого призначення був створений у 1939 році в місті Ямпіль Вінницької області для охорони західних кордонів. На початку Великої Вітчизняної війни прикордонники прийняли перші бої на ділянках своїх застав, потім відступили до залізничної станції Дебальцеве, після чого передислокувалися на Керченський півострів, де разом із трьома полками НКВС зміцнювали безпеку фронтових тилів. У травні 1942-го вони вступили у нерівний бій з німецькими військами і на ділянці від Азовського узбережжя до селища Аджимушкой майже повністю полягли. Незважаючи на значні втрати, прикордонникам вдалося підбити десять німецьких танків, одну бронемашину, два тягачі, дев'ять автомашин та знищити більше 450 фашистів.





«Дакар» – щорічний трансконтинентальний ралі-марафон позашляховиків – вважається найекстремальнішою гонкою планети. Регулярний учасник ралі «Дакар», команда SIXT Ukraine, вже третій рік поспіль влаштовує змагання для представників українських мас-медіа. І неспроста – професійно описувати гоночні перипетії такого формату можна лише побувавши

«у шкіри» пілота і штурмана та отримавши певний досвід. Цього року в Олешківські піски на три дні приїхали 60 журналістів (з них шість – жінки) – любителів гострих відчуттів. Як і на «Дакарі», регламент змагань передбачає під час заїзду не більше трьох годин на проходження трьох відрізків траси: старт – перша точка СР1, друга точка СР2 – фініш,

а також пеналізації за запізнення, невзяття «чекпоінтів» і недбале водіння. У кожному позашляховику – досвідчений інструктор. Журналісти розбилися на команди згідно із жеребкуванням. Всього набралось 14 екіпажів по три особи. Так як було усього сім позашляховиків, кожен заїзд проходив у два етапи.



ВІН НАВЧИВ НАС ДОЛАТИ ПУСТЕЛЮ, А САМ ЗАЛИШИВСЯ З НЕЮ НАВІКИ...

24 ЧЕРВНЯ ЗАГИНУВ ПЕРШИЙ ПЛОТ КОМАНДИ SIXT UKRAINE ВАДИМ НЕСТЕРЧУК. Трагедія сталася в пустелі Руб Ель Халі (ОАЕ). Після довготривалого тренування автомобіль застряг у піщаній пастці. А після декількох спроб команди вибратися взагалі вийшов з ладу. Вадим прийняв рішення йти за допомогою до найближчої траси, залишивши біля авто свого напарника та надіславши GPS координати машини рятувальній групі. Пізніше він повідомив про місце свого перебування неподалік траси. Рятувальна група одразу ж вийшла на пошуки, та допомогти йому вже не змогла. За попередньою версією смерть українського гонщика стала наслідком теплового удару та зневоднення організму.

ПРИСТРАСТЬ ДО БЕЗДОРИЖЖЯ

Найбільша пустеля Європи, Олешківські піски на Херсонщині, зустріла нас палючим сонцем. Від нього тут просто нікуди подітися. Навіть у затінку білих наметів на бівуаку здавалося, що все тіло поволі плавиться і ніде взяти сил для майбутніх перегонів. Якби не вітер, було б зовсім кепсько. Та він теж не надто допомагав, навпаки – піднімав клуби розпеченого піску, який густо засипав все на своєму шляху...

Очікування чогось незвичайного змусило забути про відсутність комфорту, та, зрештою, відчуття «пропісочення» всього тіла стало настільки звичним, що здавалося цілком природним і практично не створювало незручностей. А після першого старту на змаганнях вони виявилися нічим у порівнянні з гримучим зарядом адреналіну й емоцій, що переповнювали душу.



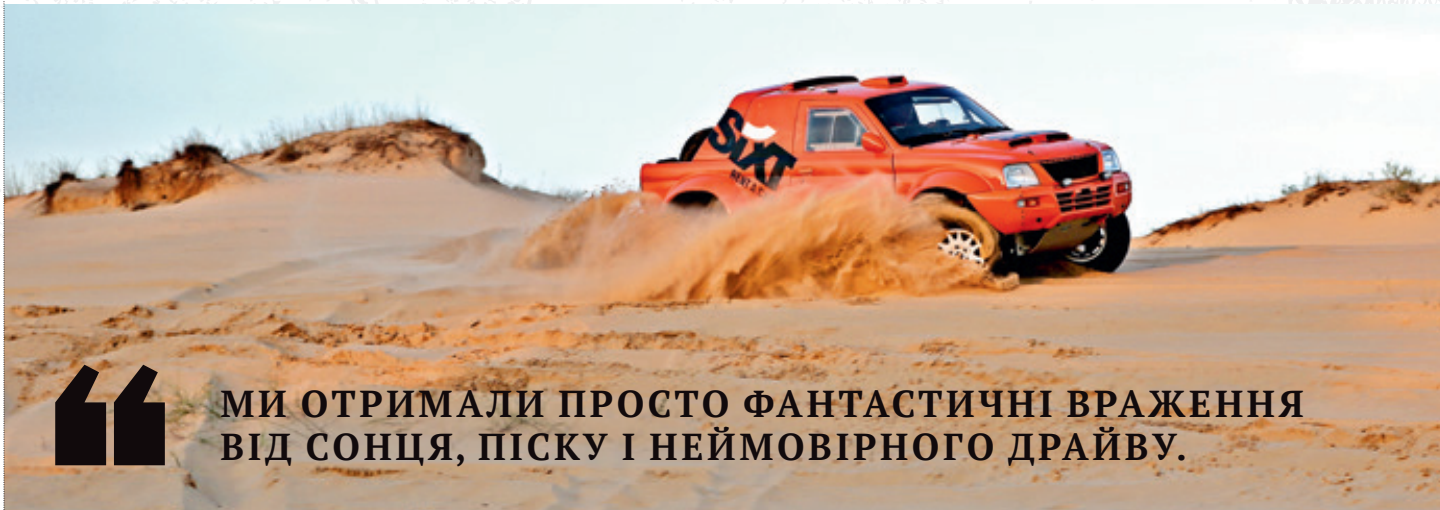
ДЕНЬ ПЕРШИЙ. РОЗМИНКА

У складі нашого екіпажу були мій колега, водій з 10-річним стажем, учасник двох попередніх журналістських ралі-рейдів Дмитро Сливний, упевнений і швидкий Микола Шпак з радіокомпанії «Європа FM», і я, Тетяна Філіпенко – білявка, але непогано воджу машину у звичайному міському режимі.

Згідно із жеребкуванням ми стартували останніми. Варто зауважити, що більша половина наших суперників-попередників перший свій заїзд завершила з великим запізненням – підступний сипучий пісок увесь час заманював у пастки, змушуючи не раз відкопувати загрузлі машини. Також багато команд блукали в пустелі, припустившись навігаційних помилок. Знайомий не з чуток з усіма тонкощами цього змагання досвідчений капітан нашого екіпажу Дмитро Сливний вибрав стратегію, якої ми дотримувалися упродовж трьох заїздів: спочатку роздивися – потім просувайся. Ми вирішили не гнати, щоб не наразитися на небезпеку, яка підстерігає в пустелі на кожному кроці.

Як новачок на ралі, аби хоч приблизно уявити, як воно долати бархани, вирішила перед стартом проїхатися на квадроциклі. Спочатку він мені ніяк не піддавався – заривався у пісок. Зробивши кілька спроб, трохи приловчилась і на повному ході взяла свою «першу висоту». Але навіть після цього на душі було незатишно, побоювалася, що не вдасться уникнути «великих розкопок», які спіткали наших колег.

Нарешті наш старт на стомленому від перегонів Mitsubishi Pajero з добряче підсмаженим зчепленням і роздовбаною механічною коробкою передач. Ями, що перемежовуються з круглими 10-метровими дюнами, різкі спуски і підйоми долалися тільки на першій швидкості трансмісії позашляховика. Дмитро впевнено вів першу частину дистанції до СР1. Злітаючи вгору і стрімко падаючи вниз, наш джип кренився з боку на бік, залишаючи після себе в повітрі клуби піску... Видовище із заднього сидіння автомобіля – не для людей зі слабкими нервами! Серце вискакувало, мене нудило. Сказати, що було страшно – не сказати нічого! Вчепившись у ручку дверцят, щоб не перекинутися під час чергового ві-



МИ ОТРИМАЛИ ПРОСТО ФАНТАСТИЧНІ ВРАЖЕННЯ ВІД СОНЦЯ, ПІСКУ І НЕЙМОВІРНОГО ДРАЙВУ.

ражу, і відчувши, як від нервового напруження все тіло обдало холодним потом, в якийсь момент навіть почала побоюватися за наші життя. Ступор від пережитого посяв зерно сумніву: чи зможу я розсікати на позашляховику пустелю?

До СР1 ми діставалися довго – навігатор намагався заплутати. Чомусь коли глухнув двигун, а робив він це досить часто, навігатор теж вимикався, і ми чекали якийсь час, поки він завантажиться, аби дізнатися подальший напрямок руху. Попетлявши численними слідами від протекторів і витративши марно більше години, вирішили йти до контрольної точки навперейми, прокладаючи собі дорогу цілиною. Розсудливий перший пілот часто зупиняв машину перед черговою перешкодою, щоб вийти, обдивитися і вибрати найменш небезпечний підйом або спуск. Нарешті перед нами замайорів довгоочікуваний прапорець маршала, але дістатися туди було не так-то просто – його спеціально розмістили серед крутих барханів. Ми терпляче просувалися через «терни до зірок» в обхід. І ось нарешті перша висота взята! Часу, щоб дістатися до СР2 і повернутися в бівак, залишалося близько години. До речі, небагато з наших попередників знайшли СР2 в перший день ралі. Але бажання випробувати долю виявилось сильнішим, і ми ризикнули.

На другому відрізку шляху за кермом був Микола Шпак. Увійшовши в азарт, він різко і нестримно набирив швидкість. Кілька разів машина в'їжджала не в той поворот на розвилках, усі напружено чекали, що на до-

розі ось-ось з'явиться з'їзд у потрібному напрямку. Так у пустелі можна проїхати кілька кілометрів в очікуванні дива, загубившись серед однотипних барханів. Тож після кількох осічок вирішили дотримуватися ще одного правила: збився з курсу за навігатором – відразу повертайся на розвилку. Нарешті «потоваришувавши» з приладом, другу точку знайшли без проблем.

Відтинок шляху до нашого табору залишився мені. Клубок підступив до горла, перед тим, як сіла за кермо. Але все ж опанувала себе. З моїм невисоким зростом важкувато було призвичаїтися до «втопленого» водійського сидіння, що не піднімається, навіть коли сидиш на спеціальній подушці. Свій перший урок екстремального водіння в пустелі я отримала, ледь виглядаючи з-за торпеди. Після перших метрів за кермом почуття страху змінилося захопленням, що я ЦЕ МОЖУ ЗРОБИТИ! Скажу, що вести машину по сипучому піску дуже складно та ризиковано, але разом з тим так захоплююче! Їхала акуратно, прислухаючись до порад хлопців, які коригували стиль моєї їзди. Дісталися на вихідну досить швидко, витративши на все менше трьох годин.

Після скачок по дюнах на задоволених і щасливих журналістів чекала вечора з шашликом під зоряним небом і чудовий «живий» концерт, який давали рок-музиканти. А далі наш бівак (наметовий табір) швидко затих – народ підкосила втома від нервового напруження на перегонях.

Прес-секретар команди SIXT Ukraine Сергій СІЛІН

Цьогорічний журналістський ралі-рейд вдався на сто відсотків, все вийшло так, як планувалося. Єдине, що певною мірою засмутило, це те, що не всі бажані журналісти змогли взяти участь у ралі. Ідея трьох етапів була доброю, але багато хто не зміг відірватися від своїх справ на цілих три дні. Безумовно, це привід для висновків і скоріше за все наступного року ралі-рейд буде дводенним, до того ж проводитиметься найімовірніше у п'ятницю та суботу.

Що ж до безпосередньо організації та проведення цьогорічного змагання, слід зауважити, що траса була складнішою, адже минулого року напередодні журналістського ралі-рейду Олешківські піски приймали етап кубка України і журналістам довелося їхати хоч і розбитою, але чітко зрозумілою дорогою. Натомість цього року ми намагалися занести точки якомога далі від набитих шляхів, і ця складність сподобалася учасникам змагань. Вони могли в повній мірі випробувати як можливості автомобілів, так і свої. На жаль, один автомобіль не витримав навантажень, але це – технічні моменти, на які завжди слід розраховувати, організовуючи такі змагання. Та зрештою журналістський ралі-рейд 2013 можна сміливо назвати вдалим.





ДЕНЬ ДРУГИЙ. ПІДСТУПНИЙ

Дух пригод буквально висів у повітрі. Цього разу нам дісталася Toyota Land Cruiser-автомат у хорошому стані, що йшла пустелею, наче по маслу. Максимум зібраності, уважності, набутий досвід техніки водіння по піску, непогана траса об'їздили хороший результат. Але цей етап перегонів підкинув нам сюрприз. Дорогою до першої точки ми побачили, як наші суперники на VW Amarek міняють колесо. Ми вже було зібралися їм допомогти, аж раптом помітили хитру посмішку на обличчі нашого інструктора Ярослава Мовчуна. Виявилось, що заміна відразу двох (!) коліс була передбачена регламентом змагань. Знайшли більш-менш рівне «поле для діяльності», дістали домкрат. Але тут нас спіткала невдача: не знімалася запаска. Де ми тільки не шукали у цій розумній техніці гвинт-кріплення, що опускає ланцюг з колесом з-під багажного відділення! Після хвилин двадцяти марних спроб, коли у відчаї вирішували, що робити далі, Дмитро помітив у щілині між кришкою багажника і підлогою вузький довгий отвір для трубного ключа. Еврика! Але не зовсім... Замінити колесо одразу не вийшло: під вагою машини домкрат заривався в піску. Довелося витратити ще чимало часу на пошуки надійної опори для нього. Як на зло, нічого підходящого поруч не траплялося. Від'їхали назад, і в одній із балок знайшли цеглини та шматки бетону і швидко поміняли колеса. Дорогу до контрольних точок подолали майже без проблем: трохи забуксувавши, але за хвилину відкопавшись, благополучно дісталися табору. Увечері на нас чекав смачний плов і дискотека.

ДЕНЬ ТРЕТІЙ. НЕПЕРЕДБАЧУВАНИЙ

Траса була довгою й складною, мала більш «спокійні», місцями трав'янисті, гребені до СР1 і дев'ять кілометрів суцільних височених піщаних барханів до СР2. Як і в попередні рази, ми стартували останніми. Часу до визначення переможців і завершення змагань залишилося менше трьох годин, через що ми вирішили не ризикувати, а знайти бодай одну контрольну точку і повернутися в табір. Забігаючи наперед, скажу, що за невзяття СР2 нам додали годину пеналізації. Mitsubishi L200 нас не підвів, допоміг за півтори години подолати заїзд та витягнути колеґ, що добряче «сіли» у піску.

За підсумками двох етапів наш екіпаж стабільно тримав 7-му позицію у загальному заліку. Слухаючи розповіді учасників перегонів про їхні пригоди, ми раділи за них і за себе, що цілими і неушкодженими вибралися з підступних

дюн і отримали просто фантастичні враження від сонця, піску і неймовірного драйву. Опинитися серед лідерів не сподівалися, але й не засмучувалися, адже змогли відчутти себе справжніми спортсменами, що підкорили пустелю, ще раз зауважу, без грубих помилок і розкопок (!).

І ось нарешті настала мить нагородження переможців ралі-рейду. Всі завмерли в очікуванні. Журі довго підраховувало результати трьох етапів перегонів. Нашому здивуванню й радості не було меж, коли за підсумками трьох етапів змагань екіпажу Сливний – Шпак – Філіпенко вручили кубки за почесне третє місце!

Насамкінець хочу зізнатися, що, вирушаючи у цю подорож і досить туманно розуміючи, що на мене насправді чекає, хотіла лише випробувати себе як водія, та врешті-решт стала палкою прихильницею ралі-рейду. І якщо випадє нагода знову побувати на подібному заході, поїду не роздумуючи! Чого і вам бажаю.

Тетяна ФІЛІПЕНКО

Замість P.S.

Стоячи на подіумі Третього журналістського ралі-рейду, найбільше, про що я шкодував, так це про те, що на фініші змагань не було його – першого пілота SIXT Ukraine Вадима Нестерчука, адже це він навчив мене підкорювати Олешківські піски, і саме йому мені хотілося похвалитися нашою першою, хоч і невеличкою, але перемогою. Дарма, подумав я, обов'язково поспілкуюся з ним за черговим інтерв'ю після перегонів. У нього попереду були важливі змагання – ралі серії Дакар «Шовковий шлях – 2013» і як запорука успішного виступу на них – тренування в його улюбленій пустелі Об'єднаних Арабських Еміратів...

Сьогодні мене розбудив незвично ранній дзвінок мого батька. Йому не спалося, тож він вирішив переглянути останні новини в Інтернеті. А щойно побачив повідомлення про загибель Вадима – одразу ж за-телефонував мені. Ще за мить мені надійшло повідомлення від моєї колеги про те, що вона саме надіслала на електронку остаточний варіант матеріалу на тему журналістського ралі-рейду. Я навіть уявити не міг, що за такого жажливого збігу обставин втрачу людину, яка втілила в життя мою дитячу мрію... **К**

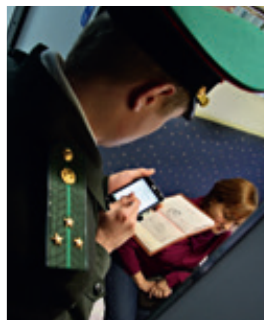
Дмитро СЛИВНИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРИМЕТР ПОСТУП

ІІІ ЧАСТИНА

З нагоди чергового зльоту кращих інспекторів Держприкордонслужби у галузі прикордонного контролю в Адміністрації відомства відбулася презентація першого видання книги «Прикордонний контроль: історія та сучасність» авторства підполковника Юрія Сичевського – доцента кафедри прикордонного контролю НАДПСУ. Часопис увібрав у себе історію пропускних операцій на теренах України від зародків прикордонного контролю часів Київської Русі до новацій сьогодення. Продовжуючи традицію історичних публікацій, редакція журналу «Кордон» продовжує рубрику найцікавіших матеріалів на тему почесної місії охоронців державних рубежів.





ПІСЛЯ УХВАЛЕННЯ 19 ЧЕРВНЯ 2006 РОКУ ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2015 РОКУ РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ НОВИЙ ЕТАП РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ, ЯКИЙ СЕРЕД ІНШОГО НЕСЕ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗМІНИ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ ПРИКОРДОННОГО КОНТРОЛЮ.

Так, Концепцією передбачалося формування нових структурних одиниць – відділів прикордонної служби. Це фактично означало припинення окремого існування підрозділів прикордонного контролю і прикордонних комендатур та їх об'єднання за територіальним принципом під «дахом» відділу прикордонної служби – основного підрозділу органу охорони державного кордону. Безпосереднє розгортання нових структурних одиниць у складі прикордонних загонів розпочалося в 2006 році, а до 2011 року реорганізація була успішно завершена.

Цей період розвитку Держприкордонслужби характеризується всебічною співпрацею з міжнародними правоохоронними структурами, зокрема у сфері прикордонного контролю. Спільні заходи, які проводяться за участю експертів з міжнародних організацій країн ЄС EUBAM і FRONTEX, а також США, дозволяють персоналу, що залучається до несення служби в пунктах пропуску, переймати кращий світовий досвід, зокрема з питань поглибленої перевірки паспортних документів, виявлення викраденого автотранспорту, покращувати знання іноземних мов, брати участь у спільних операціях тощо. Вивчається світова практика щодо запровадження систем управління ризиками та кримінального аналізу.

В пунктах пропуску разом з представниками прикордонних відомств суміжних держав запроваджується спільний контроль, створюються спільні консультаційні пункти.

Такі нововведення наближають національне прикордонне відомство до передових світових практик і дозволяють значно підвищити ефективність захисту національних інтересів на державному кордоні.

Прагнення побудувати правоохоронний орган європейського зразка дало поштовх до створення нової ідеології прикордонного контролю, що має базуватися на високих стандартах культури. Так, розпорядженням Адміністрації Держприкордонслужби України від 13 лютого 2009 року № 50 вперше закріплюються Відомчі стандарти культури прикордонного контролю. Відтоді запровадження стандартів культури поступово набуває статусу

У період з 2003 по 2012 рік в пунктах пропуску за незаконне перетинання кордону затримано 32,2 тис.

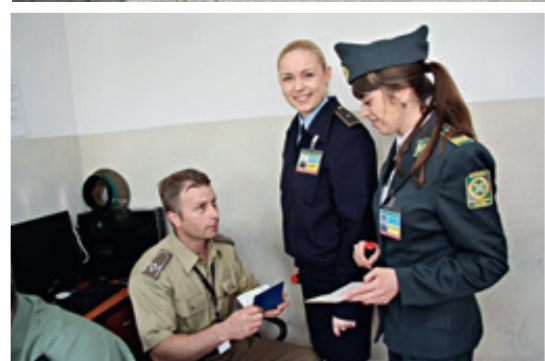
осіб; відмовлено в пропуску через кордон іноземцям – потенційним незаконним мігрантам та з інших причин – 140,6 тис. осіб; затримано контрабандних товарів і вантажів на суму – 2 097 млн грн.; вилучено – 26,3 тис. одиниць зброї та 326,7 тис. боєприпасів, наркотичних речовин і прекурсорів – 5,3 т, вибухових речовин 382,5 кг.

загальновідомчої сфери діяльності. Надзвичайно важливою подією і логічним завершенням системної та планової роботи відомства у сфері нормативного врегулювання прикордонного контролю стало підписання 1 грудня 2009 року Президентом України Закону «Про прикордонний контроль». Цей документ є в певному сенсі унікальним. Він не має аналогів у країнах ЄС та СНД, а його існування свідчить про серйозність ставлення до прикордонного контролю на загальнодержавному рівні.

Чудовою нагодою довести свій особливий статус у структурі Державної прикордонної служби, а водночас і серйозною перевіркою на професійність для вертикалі прикордонного контролю стало проведення в Україні та Польщі фінальної частини Чемпіонату Європи з футболу в червні минулого року. Сьогодні без перебільшення можна говорити про те, що цей іспит було складено на «відмінно». Серед нових підходів до організації та здійснення прикордонного контролю, що успішно зарекомендували себе під час проведення Чемпіонату, отримання попередньої інформації про пасажирів, оформлення в літаку та біля трапа, на окремих смугах за спрощеними технологіями та за допомогою мобільних комплексів, застосування принципу однієї зупинки контрольними службами обох держав на українсько-польському кордоні тощо. Загалом час прикордонного оформлення особи було скорочено до 20 секунд, а за наявності попередньої інформації – до семи. Крім того, на виконання домовленостей президентів України та Росії суттєво спрощено формальності на

спільному кордоні. Завдяки міжурядовим угодам про порядок перетинання кордону жителями прикордонних регіонів та співробітництво під час здійснення спільного контролю осіб, транспортних засобів і товарів мешканці п'яти областей та Криму змогли в спрощеному порядку перетинати кордон у 63 пунктах пропуску. Оформлення поїздів сполученням «Київ – Москва» почало здійснюватися на кінцевих станціях, була введена нова технологія перевірки десяти пасажирських потягів під час руху між прикордонними станціями. Це дозволило скасувати перевірку пасажирів у нічні години. Розглядається також можливість поширення такого виду контролю й на інші поїзди. Загалом підготовка до проведення в Україні Євро - 2012 дала потужний поштовх перетворенням у національному прикордонному відомстві, зокрема у сфері організації та здійснення прикордонного контролю, і ще більше наблизила його до стандартів сучасного правоохоронного органу європейського зразка. Виконуючи поставлені завдання на шляхах міжнародного сполучення, прикордонники в складних умовах





„ Підготовка до проведення в Україні Євро – 2012 дала потужний поштовх перетворенням у національному прикордонному відомстві, зокрема у сфері організації та здійснення прикордонного контролю, і ще більше наблизила його до стандартів сучасного правоохоронного органу європейського зразка.

становлення української державності та всупереч усім негараздам досягли значних успіхів в оперативно-службовій діяльності. Добре прослідковується зростання пасажиро-транспортного потоку в період з 2003 по 2012 рік, у цьому велика заслуга і прикордонників, які самовіддано виконували свої службові обов'язки в пунктах пропуску через державний кордон. Загалом за роки незалежності України включно по 2012 рік через державний кордон пропущено близько 1404,6 млн осіб та 308,2 млн транспортних засобів. Та головним свідченням професійної роботи прикордонників є затримання порушників законодавства з прикордонних питань, а також товарів і матеріалів, що перевозилися з порушенням закону. У період з 2003 по 2012 рік в пунктах пропуску за незаконне перетинання кордону затримано 32,2 тис. осіб; відмовлено в пропуску через кордон іноземцям – потенційним незаконним мігрантам та з інших причин – 140,6 тис. осіб; затримано

контрабандних товарів і вантажів на суму 2097 млн грн.; вилучено 26,3 тис. одиниць зброї та 326,7 тис. боєприпасів, наркотичних речовин і прекурсорів – 5,3 т, вибухових речовин – 382,5 кг.

Отже, незважаючи на значні труднощі матеріально-технічного і фінансового характеру, частини та підрозділи прикордонного контролю ПВУ, а пізніше відповідні підрозділи та посадові особи Держприкордонслужби України виконували свої завдання з охорони державного кордону в пунктах пропуску, постійно підтримували боєготовність, технічну оснащеність, опрацьовували перспективні напрями розвитку. Проте для досягнення мети щодо створення в Україні прикордонного відомства європейського зразка керівництво Державної прикордонної служби України спільно з іншими міністерствами та центральними органами виконавчої влади продовжує працювати над розбудовою пунктів пропуску через державний кордон, здійснює пошук нових

форм і методів роботи щодо вдосконалення їхньої діяльності, забезпечення технічними засобами прикордонного контролю, працює над спрощенням формальностей при перетинанні кордону громадянами, транспортними засобами і вантажами. Та загальний успіх цієї колективної праці залежить від успішного виконання своїх службових обов'язків кожним окремим прикордонником, який, як і раніше, першим зустрічає і останнім проводить мандрівників на державному кордоні. **К**

Юрій СИЧЕВСЬКИЙ
продовження у наступному номері





СВІТЛОТІНІ СКАРБІВ НАЦІЇ

ЄДИНЕ ПРАВИЛО УКРАЇНСЬКОГО КОЛЕКЦІОНУВАННЯ – ВІДСУТНІСТЬ БУДЬ-ЯКИХ ПРАВИЛ!

Із безлічі притаманних людині пристрастей не останнє місце посідає колекціонування. Це не просто улюблене заняття чи хобі, а й один із прийомів дослідження навколишнього світу, прагнення творчості та аналізу. Нерідко воно знаходиться біля витоків тієї чи іншої науки. Так, збирання картин та інших творів мистецтва дало початок мистецтвознавству, стародавніх знарядь праці, предметів культу та прикрас – археології, монет – нумізматиці.

Вважається, що поняттю «колекціонування» більше двох тисяч років. Вперше його застосував Цицерон, який в одній зі своїх промов словом «колекція» назвав збирання розрізнених предметів і поєднання їх в одне ціле. Поява колекцій пов'язана також з періодом античності. Саме тоді з'явилися перші зібрання старожитностей, у яких, певна річ, зберігалися свідчення минулих епох. Старовинні речі ставали цінними винятково завдяки своїй давності, незалежно від ступеня майстерності виготовлення чи привабливості форм. Пристрасть до колекціонування так захопила античне суспільство, що історики у своїх працях описували масове пограбування могил з метою добування речей на продаж. У цей же період склалися певні правила зберігання та обліку старожитностей. Кожна річ нумерувалася, заносилася до особливого списку і була під наглядом «фахівців», які її вивчали.

Колекціонування предметів старовини, безумовно, суспільно значуща діяльність, оскільки поєднує нас, нащадків, з предками, дає уявлення про реальність минулих днів, пробуджує історичну пам'ять народу. Дивлячись на музейні експонати, ми рідко думаємо про тих людей, які збрали і зберегли те, що тепер вважається національною гордістю. Імена багатьох з них давно забуті або загубилися серед архівних паперів. Та їхня справа продовжує жити, зростає когорта колекціонерів, завдяки знанням та енергії яких збережено багато пам'яток культурної спадщини. На основі їхніх колекцій і були створені всесвітньо відомі музеї.



А що тільки не колекціонують сьогодні! Збирають монети, грошові знаки, цінні папери, військові атрибути, друковану та поштову продукцію, предмети мистецтва, техніку, природні матеріали, експонати флори та фауни, іграшки, моделі... Пристрасть мільйонів людей до колекціонування породила необхідність організації показів колекцій і спілкування колекціонерів один з одним. Для загального огляду надзвичайного світу захоплень організуються виставки, друкуються спеціальні журнали і каталоги. Більшість колекціонерів не тільки збирають експонати, а й всебічно вивчають їх. Результатами таких досліджень стають монографії, книги, методики. Експонатами колекцій користуються не тільки вчені-історики, а й мистецтвознавці, краєзнавці, лінгвісти. Проте колекціонування — не таке просте заняття, як може здатися на перший погляд. І пов'язано це не з тими труднощами, які постають перед колекціонером через велику кількість різноманітного за якістю матеріалу та необхідність відрізнити справжню історичну чи культурну цінність речі від підробки. І навіть не з тим, що таке хобі потребує чимало часу та значних матеріальних витрат. На жаль, часто навіть у відомих колекціонерів з незаплямованою репутацією виникають проблеми із законом. Приміром, прикордонники часто затримують різноманітні раритети, які ідентифікують як контрабанду. Певна річ, визначити на око, чи становлять певні об'єкти історичну або культурну цінність, неможливо без експертів-мистецтвознавців. А вони не завжди є на місці. Тож доводиться вилучати. Подібні випадки трапляються через недосконалість вітчизняного законодавства. І сьогодні мова йтиме саме про це.



Скіфська золота пектораль (IV століття до н. е.) знайдена експедицією в 1971 році в Орджонікідзе Дніпропетровської області, зберігається в київському Музеї історичних коштовностей України. Мінімальна страхова вартість понад 1,5 млн дол. США.

Будь-яка колекція належить конкретному власнику – державі, організації чи приватній особі, майнове право яких захищають Конституція та закони України. На жаль, у нашій країні фактично відсутній механізм реалізації цього права, якщо не враховувати не контрольованої державою напівлегальної антикварної та аукціонної торгівлі, а також не підкріпленої необхідною правовою базою можливості створення приватних музеїв.

У власності пересічного українця об'єкти матеріально-культурного надбання опиняються по-різному. Часто їх знаходять у купі мотлоху на горищах чи у підвалах старих будинків, на смітниках, викопують на городах, отримують у подарунок чи спадщину без нотаріального засвідчення, обмінюють, купують на «блошиному» ринку, в антикварному магазині або з аукціону. Але в будь-якому разі така власність має бути законною. З точки зору обґрунтованих підстав, вона є такою, якщо не викрадена, не здобута шахрайським шляхом, при незаконних археологічних розкопках чи підводному пошуку, не присвоєна в результаті виявлення скарбу чи знахідки, не підпадає під перелік предметів, заборонених або обмежених в обороті. Здавалося б, тут все ясно. Однак насправді застосування норм, які регулюють правовідносини щодо права користування матеріально-культурними цінностями, часто досить суперечливе. Ось, наприклад, що робити з предметами, знайденими не на археологічних об'єктах, які охороняються державою, або тими, місце виявлення яких невідоме? Як використовувати «розмиті» критерії віднесення старовинних предметів до культурних цінностей і про яку з них йдеться в кожному окремому випадку – історичну, освітню, мистецьку чи етнографічну? Чому в законодавстві відсутня регламентація правового захисту культурних цінностей фамільного значення? Чи поширюється встановлений законом шестимісячний термін для пошуку власника старовинних предметів, знайдених в обвалах ґрунту або висохлому річковому руслі, і чи не підпадають ці обставини під статтю 193 Кримінального Кодексу «Привласнення знайденого або чужого майна»?

Виявлення артефактів на дні водойм, при копанні колодязів, оранці городів, придбання їх внаслідок обміну, дарування чи купівлі проти-законним бути не може. Пріоритет державної власності поширюється на виявлення раритетів, приміром таких, як скульптура, військові обладунки, прикраси із дорогоцінних металів і каменів, а також скарбів. Однак не завжди людина може визначити, чи є знайдені випадково предмети скарбом, якщо, звісно, це не гроші або валютні цінності, а коштовні речі. Тільки експертиза підтвердить, чи є скарб історичною або культурною пам'яткою.

На знайдені колекційні предмети має поширюватися право набувальної давності як спосіб визнання права власності, якщо відкрите добросовісне володіння ними здійснювалося не менше п'яти років. Однак без наявності стандартів методик проведення експертної оцінки об'єктів матеріально-культурного надбання порушуватимуться апріорі права власності, що й відбувається зараз в Україні. Та не будемо заглиблюватися в юридичні тонкощі згаданої проблематики, оскільки це є предметом окремого дослідження. Варто звернути увагу на деякі суперечності чинної нормативно-правової бази. По-перше, Цивільний кодекс України не містить спеціальних правил про форму операції щодо «рухомих» об'єктів матеріально-культурного надбання. Водночас Законом України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (ст. 5) встановлена письмова форма таких угод (договір купівлі-продажу, обміну-дарування) при

поверненні культурних цінностей іншим державам. По-друге, державні музеї при отриманні раритетів у дарунок від приватних осіб мають перевірити документ, що підтверджує право власності на них. Його ж необхідно надати при оформленні права на вивезення культурних цінностей із країни. Насправді такого документа ніде взяти. Водночас, згідно з правилами антикварної та аукціонної торгівлі, при виставленні раритетів на торги пред'являти такі документи не потрібно, що суперечить вимогам Конвенції ЮНЕСКО 1970 року.

Щодо порядку проведення державної експертизи культурних цінностей, то Законом визначено: у разі, якщо результат державної експертизи дає підстави для занесення заявленої до вивезення культурної цінності до Державного реєстру національної культурної спадщини, матеріали експертизи передаються відповідному центральному органу виконавчої влади незалежно від згоди особи, яка подала заяву. Однак у Положенні про Державний реєстр національної культурної спадщини (Постанова Кабміну № 466 від 12.08.1992 р.), де дається перелік пам'яток та об'єктів, що підлягають занесенню до реєстру, не роз'яснюється, про які саме форми власності на культурні цінності йдеться у даному випадку, а лише міститься вказівка, що воно здійснюється у встановленому Міністерством культури порядку. У наказі Мінкультури № 653 від 25.10.2001 р., що визначає порядок занесення до Державного реєстру, йдеться лише про унікальні пам'ятки музейного фонду України всіх форм власності. Тобто виходить, що заявлена до вивезення приватна культурна цінність, що не є унікальною і не підлягає занесенню до Державного реєстру, під встановлені обмеження вивозу не підпадає? Крім того, Закон України «Про охорону культурної спадщини» до останньої включає лише предмети археології та рухомі предмети, які пов'язані з «пам'ятками», тобто нерухомими об'єктами культурної спадщини, що становлять з ними єдине ціле. Та й ст. 14 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» позиціонує всього три обмеження на вивезення культурних цінностей: тих, що занесені до Державного реєстру національної культурної спадщини, включених до Національного архівного фонду та Музейного фонду України.

Насправді можна без вагань видавати свідоцтва на право вивезення тих із них, що не належать музейному фонду і не є унікальними. Тож складається враження, що ми маємо справу з юридично завуальованою технологією вивезення із країни культурних цінностей. Прикордонна статистика свідчить про регулярне вилучення предметів старовини в основному в тих, хто виїжджає з нашої країни. Реальні ж масштаби вивезень не відомі. Чи не щодня з'являється інформація типу:

Понад півтисячі колекційних монет, які росіянка намагалася вивезти з України, виявили прикордонники Луцького загону спільно з працівниками митниці. Монети було вилучено та передано для проведення експертизи.

Старовинне Євангеліє 1865 року видання виявили на Луганщині прикордонники відділу «Бірюкове» та митники. Спільна оглядова група знайшла реліквію в ящику для рукавичок під час перевірки автомобіля «ВАЗ», що прямував до Росії через пункт пропуску «Довжанський». Зі слів водія, книгу він отримав від родичів, які проживають в Україні. Раритет вилучили та передали до митниці для проведення додаткової експертизи.

У потязі «Софія–Москва» прикордонники Чернівецького загону спільно з митниками виявили у 59-річного росіянина дві старовинні ікони, швейну машинку та дві книги — «Общий гербовник дворянских родов Российской империи» та «Часослов». Конфіскаат передано митникам.

З іншого боку, такі свідоцтва можна не видавати і на кордоні вилучати «на око» культурні цінності як контрабанду, оскільки ніхто не зможе розібратися в термінологічних та юридичних тонкощах настільки заплутаної нормативно-правової бази, що й відбувається насправді. Приміром, ст. 1 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернен-



Золото скіфів – мрія шукачів скарбів



Із розграбованих кримських курганів



Знахідки археологічних розкопок на території України

ня культурних цінностей» містить вельми розлоге, далеке від конкретики трактування поняття «культурні цінності» – такі визначення, як «оригінальні художні твори живопису», «художні композиції», «монтажі з будь-яких матеріалів», юридично неточні, внаслідок чого ці поняття можуть стосуватися предметів, що не мають особливої цінності. Якщо ж митники таки помилилися і цінність вилученого виявиться незначною, вони все одно будуть «горою стояти» за такі необхідні показники успішної діяльності. Тож під слідством опиняються невинні люди, як це сталося, наприклад, з репатріантом громадянином Філіппідісом, якого заарештували на українсько-румунському кордоні за «контрабандний» сімейний альбом з листівками. Недосконалість закону призводить до порушень конституційного права приватної власності, що суперечить положенням Загальної декларації прав ООН (ст. 17).

Очевидним видається те, що необхідно дати можливість колекціонерам легалізувати приватні колекції, що мають перебувати або у вільному обігу, подібно до іншого цінного майна, або в обмеженому, якщо вони є унікальними чи раритетними. Легалізація ж передбачає реєстрацію у загальнодержавному реєстрі після попередньої атрибуції, оцінки, маркування та паспортизації. Оцінка об'єктів матеріально-культурного надбання повинна проводитися тільки після попереднього проведення необхідних експертиз із використанням затверджених державою методик-стандартів, а не на підставі порівняння результатів аукціонних торгів, як це відбувається зараз «з благословення» Міністерства культури та Фонду державного майна України.

Нормативно досить повно регламентується діяльність державних музеїв із виявлення, збирання, зберігання та використання музейних колекцій. Приватне ж колекціонування є не тільки проблемним, а ще й ризикованим. Обідрати, особливо аматорів, можуть і злочинці, і сірі дилери, і держава, яка оголосить колекції предметами музейного фонду, що не підлягають відчуженню, викупить їх у примусовому порядку або націоналізує. Враховуючи особливості сучасного неконтрольованого державою антикварно-музейного ринку (основними умовами його легалізації є реєстрація всіх угод з об'єктами матеріально-культурного надбання і неодмінна участь у ньому банків та страхових компаній. – *Авт.*), можна зробити висновок, що переважно предмети колекціонування як об'єкти особистих інвестицій досить рідко приносять інвесторам прибутки у вигляді суттєвого підвищення вартості колекціонованих речей. Справа в тім, що такі активи зазвичай продаються на аукціонах, тому витрати на операції з ними є високими, а сам ринок може бути неліквідним. Крім того, зберігання колекцій потребує значних витрат. І головне, оцінка раритетів через відсутність загальноприйнятих стандартів часто досить суб'єктивна і зазвичай здійснюється не на користь колекціонерів.

І все ж колекціонування в Україні набуває обертів, що свідчить про його важливе значення в житті суспільства. З'являється і чимало громадських організацій, які об'єднують колекціонерів за інтересами, розширюються предметно-тематичні напрямки, серед яких – автомобілі, військова техніка, зброя, документи та нагороди. Однак в умовах відсутності прозорих механізмів державно-правового регулювання обігу об'єктів матеріально-культурного надбання колекціонування стимулює існування тіньового антикварно-музейного ринку, де добросовісний колекціонер, як правило, буде ошуканий. При цьому наживаються сірі дилери-перекупники, корумповані чиновники, мистецтвознавці та професійні оцінювачі, які заодно з ними, а також міжнародна контрабандна мафія.

Отже, давно назріла необхідність розробки правил колекціонування та механізму легалізації приватних колекцій об'єктів матеріально-культурного надбання. Однак прагнення врегулювати процес колекціонування, так само як оцінку і облік раритетів окремими нормативними документами без розробки загальнодержавної моделі правового захисту та обороту матеріально-культурних цінностей, не дасть бажаних результатів. **К**

Заступник директора НДІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ, АТЕСТАЦІЇ ТА ЛІЦЕНЗУВАННЯ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
АНАТОЛІЙ КАПІТАНСЬКИЙ ТА ТЕТЯНА ФІЛІПЕНКО



«НОВАЯ ЧЕРТА»

В защиту от приходу воинских людей...

У XVII ст., в часи селянських повстань і Руїни, українці, рятуючись від винищення, масово переселяються на землі в басейні р. Оскол, верхів'я рік Псьол, Ворскла, Сіверський Донець, що належали на той час Московському царству. Переселення було настільки масовим, що вже в 50–60-х роках тут склалося п'ять козацьких полків: Харківський, Охтирський, Сумський, Острогозький, Балакліівський (у 1670 р. Балакліівський полк приєднано до Харківського, з якого в 1685 р. виділився Ізюмський). Згодом вони були об'єднані в Слобідську Україну. Увесь цей український переселенський край заселився за Белгородською лінією і став у великій пригоді Москві в обороні її земель від татар та колонізації нових земельних володінь. Зокрема, спираючись передовсім на слобідське козацтво, царський уряд здійснив будівництво наступних двох прикордонних засічних ліній – Ізюмської і Торської, посиливши безпеку свого південно-східного кордону.

НОВА (ІЗЮМСЬКА) ЛІНІЯ

Будівництво Нової лінії пов'язано з великим татарським нападом взимку 1680 р. на Слобожанщину, що черговий раз завдало значних збитків. У зв'язку з цим царський уряд наказав валуйському воеводі М. Опухтіну підготувати пропозиції щодо зведення нової оборонної лінії. Уже у квітні воевода відправив до Москви креслення, яке затверджується царським указом, про термінове будівництво «Новой черты». Загалом планувалося збудувати укріплення від Белгородської лінії до р. Коломак. Керував зведенням нової лінії білгородський воевода П.І. Хованський. Безпосередньо роботи виконували слобідські козаки і служиві люди під командуванням воевод М.А. Опухтіна і Г.І. Косагова та харківського полковника Г.Є. Донця.

У 1680 р. увага була зосереджена в основному на північно-західній ділянці лінії – правому боці Сіверського Дінця, де проходила Муравська дорога. Так, у липні ратники та козаки Сумського і Харківського полків під керівництвом генерала Косагова між річками Мжею і Коломаком насипали земляний вал і викопали рів, а при валу збудували два укріплені міста – Високопілля та Новий Перекоп. А 6 березня наступного року «... на новой черте, на Изюмском перелазе с крымской стороны Северского Донца, в самом крепком и пристойном месте город делать начали». Будівництво здійснювалося під безпосереднім керівництвом харківського полковника Г. Донця. Ізюмська фортеця й дала назву Новій лінії, а пізніше стала полковим містом.

За рішенням Розрядного приказу будівельні та ремонтні роботи продовжувалися і в 1682-1683 рр., однак повністю

так і не були завершені. Жахливими були умови, у яких доводилося працювати українським козакам. Цьому є багато свідчень. Ось одне з них – оповідь лебединського сотника від 1681 р.: «Надовби під Бишкиним від озера до болога побудували. Але козаки Сумського полка дуже тепер знизилися у хлібних запасах; іншим нічого навіть їсти. З голодухи виходять з табору і не можна їх затримувати, а приходять мало товариства – і вони, бідні, роздягнені, хворі і їсти їм самим нічого, і нічим їм годувати й скотину. А з домівок теж слати нічого, бо торік у Лебедині слобода вигоріла, і через ту пожежу дуже оскуділи у хлібі, і тепер стояти тут на заставі нам неможливо».

Як прикордонний військово-інженерний комплекс Ізюмська лінія включала земляні вали, дерев'яні споруди, лісові засіки, міста й фортеці. Загалом вона прикрила територію Слобідської України, перекриваючи Муравську й Ізюмську сакми. Із заходу йшла від міста Коломак, правим берегом однойменної річки, далі, перейшовши її, повертала на південний схід до міста Високопілля, а звідти вздовж р. Мжі, прикриваючи міста Новий Перекоп, Валки, Водолаги, Соколів, Зміїв. Біля Гомольжинського лісу переходила на лівий берег Сіверського Дінця і проходила на південний схід до впадіння в нього р. Оскол, включаючи міста Бишкін, Андрієві Лози, Балаклею, Савінськ, Ізюм. Відтак правим берегом річки повертала на північний схід і йшла до впадіння річки Валуй через міста Цареборисів, Остропілля, Куп'янськ, Дворічне і Кам'янськ. При впадінні р. Валуй лінія перетинала Оскол і продовжувала йти в тому ж напрямі до з'єднання з Білгородською біля міста Усерда. На ділянці від Осколу до Усерда на лінії знаходилися ще два міста – Валуйки і Полатів. Загальна довжина лінії, за підрахунками В.П. Загорівського, склала 530 км.

ТОРСЬКА ЛІНІЯ

Ізюмська лінія стала значною перепоною для татарських орд, однак не захищеними залишаються ще містечка Маяцьке і Солоне (Тор), Торські соляні промисли, Святогірський монастир. Розуміючи, що тепер саме на них будуть спрямовані основні напади кочівників, цар вже у 1680 р. наказує дослідити територію на правому боці Дінця з метою будівництва нових укріплень. За результатами огляду були складені креслення укріплень та кошторис видатків на їх зведення. 22 березня 1684 р. білгородському воєводі О.С. Шеїну з Розрядного приказу надійшла царська грамота, у якій «...великие государи... Иван Алексеевич и Петр Алексеевич указали в защиту от приходу воинских людей Маяцкому, Святогорскому монастырю, Торским озёрам, Цареву-Борисову и иным украинным черкасским городам от города Изюма, от реки Северского Донца, вниз по Донцу, по степи, по урочищам через Черкасский лес по Голой Долине, через реку Торец, к верховьям реки Тору сделать земляной вал и деревянные крепости, где какие пристойно. А от устья реки Торца, где впала в реку Тор, вниз по реке

Тору до устья сделать земляные и всякие крепости, а город Маяцкий с прежнего места перенести на усть реки Тору, где впал Тор в реку Северский Донец. А сделать Харьковскому полку на 18 верстах, а другую половину – Ахтырскому полку... от устья реки Тору на 17 верстах».

Харківський полковник Г.Є. Донець 1 листопада 1684 р. звітував: «...На усть реки Тору и меж реки Северского Донца, у Казацкой пристани, где было велено перенести Маяцкий городок, построено земляной городок. А от того земляного городка, и от реки Северского Донца, с Крымской стороны, меж речки Тору и Хомутца, и, перешед речку Тор к Торским озерам, и от Торских озер к Черкасскому лесу, и в Черкасском лесу до переполынья сделано земляного вала и надолоб на 5284 сажени, да засеки учинено на 3030 саженой. (* Сажень – 216 см, верста – 2160 м).

А от Черкасского лесу до пашенного буераку и до Пристена Донецкого и до речки Северского Донца сделано земляного вала на 1576 саж., да засеки засечены на 4876 саж.

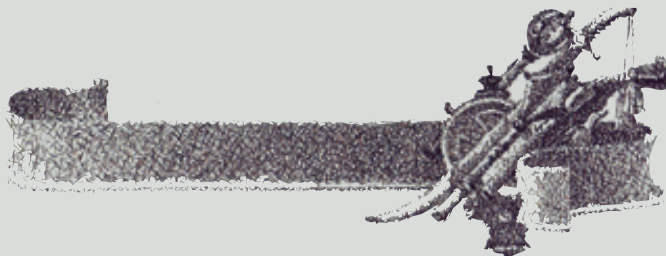
Всього по тем вишеписаным урочищам сделано земляного вала и надолоб и засеку на 14 верстах 766 саж. Да от речки Каменки до Каменного буераку рву выкопано на 800 саж.».

Загалом козаки полковника Донця збудували 33 км 622 м фортифікаційних споруд, біля гирла р. Тор звели нове земляне містечко-фортецю, а на броді через Тор земляні вали насипали на обох берегах річки, «потому что у того броду жителей над водою татарове бирали безпрестанно». Однак Торська лінія була збудована лише наполовину. Козакам Харківського полку від Торських солоних озер до Черкаського буераку ще залишалося насипати вал та вирити через степ рів довжиною близько 2,5 верст, а козаки Охтирського полку зводити укріплення ще й не починали.

Спочатку передбачалося завершити будівництво у 1685 р., але О.С. Шеїна царською грамотою було повідомлено, що «доделывать вал промеж Торских озёр и Изюма не велено». Щодо укріплень Торської прикордонної лінії, то вони склалися з основних видів фортифікацій, створених із землі та дерева. Тобто, залежно від рельєфу місцевості, будувалися окремі ділянки земельних споруд різної довжини, зводилися дерев'яні надовби або рублені засіки. Вали цієї лінії мали висоту від 3,2 до 4,3 м, ширину 4-6 м. Рів у ширину досягав 5-8 м, у глибину – більше 2 м (за вимірами історика В.В. Давиденко «ще й сьогодні глибина ровів Торської лінії сягає 1,5 м, ширина – 4-7 м»).

Отже, хоча Торська лінія була збудована менш ніж наполовину від запланованого, з 1684 р. саме її фортифікації стають черговим прикордонним орієнтиром на південно-східному рубежі Московського царства та Слобідської України у протистоянні зі степовими кочівниками впродовж кінця XVII – початку XVIII ст., не тільки посилюючи систему захисту цих земель, але й сприяючи їхньому подальшому заселенню та господарському освоєнню. **К**

ДОКТОР ІСТОРИЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОР МИКОЛА КАБАЧИНСЬКИЙ,
малюнки ГРИГОРІЯ ЗОРИКА





На сторінках журналу «Кордон» ми раді презентувати нову рубрику «Слов'янський світ». Своєю появою вона завдячує незвичайній книзі — словнику-довіднику міфологічних уявлень, вірувань, обрядів, легенд та їх відлунь у фольклорі і пізніших звичаях українців, братів-слов'ян та інших народів. Ця праця знайомить з гарівним світом праслов'янського міфосвіту, з його магією, метаморфозами, з ієрархією у ньому богів, духів, з багатством народних обрядів. Її автори на основі різних досліджень, етнографічних праць, спостережень, розвідок по крихлі дбайливо зібрали і систематизували великий матеріал — з маленьких осколків знань і відомостей, що дійшли до нас. З усього складається велична картина світобачення далекого слов'янського предка.

Серед іншого окремим розділом детально розглядаються поява й розвиток у наших далеких предків зброярської справи та видозміни їхніх бойових обладунків. Зі знайомства з цим дослідженням ми і розпочинаємо...



...Слов'яни набагато менше прославилися у іноземних істориків, які за звичку слідували громи біпів і мало поважали пиху велич народів... Пізніше, коли слов'яни, збуджувані прикладом гунів, аварів і булгар, почали криваві війни на Дунаї з греками, а на Ельбі з німцями, то й іноземні історики стали все більше говорити про них.

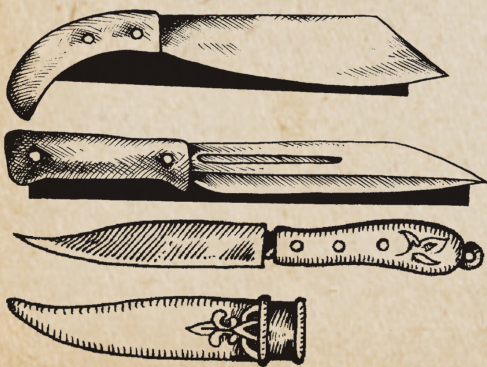
Шафарик

РІЖУЧА Й КОЛЮЧА ЗБРОЯ

НІЖ

Напівфункціональне знаряддя з робочою частиною (лезом) з одним ріжучим краєм та ручкою упором. Найдавніші ножі виготовлені з кременя, потім з'являються мідні, а згодом — бронзові. Залізні з кістяним руків'ям датуються (за даними археологічних розкопок) VII–V ст. до н.е. Ніж був неодмінним компонентом озброєння й спорядження кожного воїна — від князя до пішого. Він мав не тільки військове, а й побутове призначення: міг бути поясним, підсайдашним чи захальним.

Поясний ніж носили на пасі, до якого він чіплявся гаком, що знаходився на його піхвах. Лезо — полоса з двома ріжучими кромками довжиною 10–15 см. Підсайдашний був довший і ширший за поясний, з однією ріжучою кромкою і характерною формою леза — приблизно до половини вигнуте у бік ріжучої кромки, а потім спрямлене. Таким чином ріжуча кромка мала увігнутий вигляд. Підсайдашні ножі носили на пасі з лівого боку, біля налуча (футляра для лука). Іноді на рукоятках цих ножів був темляк — шкіря-

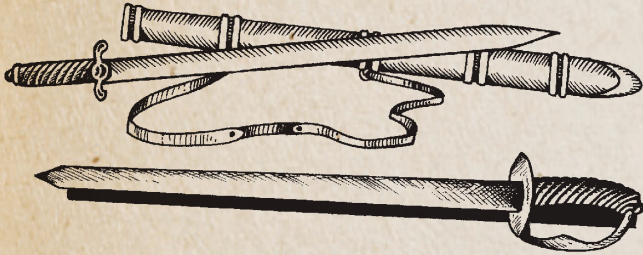


на чи шовкова стрічка, або петля з китичкою на кінці. Темляки зачасту мали коштовне оздоблення. Можливо, що одна із назв такого ножа — колодій (колодач) — великий ніж з дерев'яною колодкою, що його носили у піхвах при поясі. Захальні ножі ховали за хальвою чобота. Вони мали криве лезо, яке на відміну від інших ножів називалося не половою, а шляком. До рукояті його також міг бути припасований темляк.

Історичні джерела вказують на те, що ножі, як правило, застосовувалися при єдиноборстві й самообороні. Вони були невід'ємним атрибутом не тільки військового спорядження, але й перебували на озброєнні цивільного населення та використовувалися у побуті. Зброя незаможних верств (коси, ножі, палиці, вила, сокири, цепи, граблі) мала подвійне призначення: для самооборони при нападі хижих звірів, а також під час народних виступів. Окрім того, ножі, зокрема захальні, широко використовувалися кримінальними елементами.

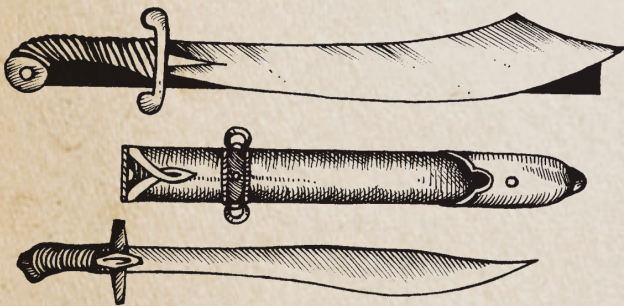
ПАЛАШ

Холодна рубляча і колюча зброя, пряма і довга – до 100 см (клинок 85–88 см, ширина леза біля рукояті 4–4,5 см). Палаш з'явився у XVI ст., змінивши меч. Він був приналежністю знатних воїнів. Спочатку мав одне лезо, а до XVIII ст. став двосічним. Зачасту клинок палаша прямий і гладенький, рукоятка – навхил, перехрестя – із загнутими до леза кінцями. Ножни до палаша робили з дерева і обтягували оксамитом, прикрашали сріблом та дорогоцінними каменями.



ТЕСАК

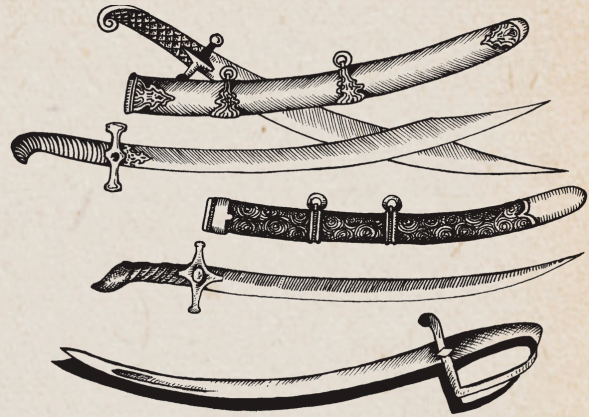
Мечовидний ніж, подальша трансформація ножа, холодна зброя з широким клинком на хрестоподібному держаку. Тесаками були озброєні піші воїни. Тесак (тасак, тісак) має всі компоненти меча, лише іноді його лезо було загострене з одного боку. Тесаки з їх широким міцним лезом застосовувалися воїнами у «тісному» бою і для виведення з ладу коней супротивника. Оскільки використання тесаків у військах почалося «знизу», то це обумовило те, що більшість з них не мали коштовного оздоблення і робилися не тільки з високоякісної сталі, а й з простого заліза. У подальшому зустрічаються коштовно і високохудожньо оформлені тесаки.



ШАБЛЯ

Як альтернатива мечу з'явилася на Русі у IX–X ст. Так датуються шаблі, що були виготовлені місцевими ремісниками. Взагалі ж вони з'явилися в степах Євразії у VII–VIII ст. (за даними археологічних досліджень). Оскільки археологи не виявили конкретного центру походження холодної зброї з вигнутим у бік обуха лезом і однією ріжучою кромкою, то дослідники дійшли висновку про участь багатьох кочових народів у винайденні шаблі. Логічно, що вона з'явилася у середовищі воїнів-вершників, оскільки, безумовно, є зброєю динамічного кінного бою.

Шабля краще, ніж важкий меч, підходила для кінного бою, давала воякові більше маневру відбивати і завдавати удари. Вона має низку характерних особливостей. Завдяки вигнутому лезу шабельний удар має круговий характер, захоплює, порівняно з прямим лезом, більшу поверхню і є не тільки рублячим, а й ріжучим. Незважаючи на те, що вигнуте лезо шаблі дещо втрачало в силі рублячого удару порівняно з прямим лезом меча, вона була досить ефективною і універсальною зброєю. Ефес її відрізнявся від ефеса меча крихкістю і легкістю, а ще наявністю тонкого дов-



гого ремня – темляка, який одягали на руку, щоб під час бою можна було, не виринивши шаблю, управлятися з конем.

Ранні шаблі IX–X ст. мали довжину леза приблизно до 80–100 см, ширину 3–3,7 см. Леза шабель цього періоду характеризуються незначним вигином у бік обуха (частина леза протилежна ріжучій кромці), долами на плоских його частинах. Черен леза, на якому монтували рукоятку, досить часто був нахилений у бік ріжучої кромки на 7–9 градусів. Внаслідок цього сила удару припадала на кінцівку леза. Серед шабель тієї епохи, які вдалося знайти археологам, зустрічаються справжні витвори мистецтва, оздоблені золотом, сріблом та бронзою.

Носили шаблі в дерев'яних ножнах, на портупей біля пояса або на плечовій перев'язі. У X ст. шаблі частіше зустрічалися у Південній Русі, після XI ст. вони поширилися на північ. З розвитком більш важких озброєнь і захисних обладунків (XIV–XV ст.) шабля стає довшою – до 117 см, ширшою – до 5 см, важчою, а її удар потужнішим. Вона використовується вже як рубляча зброя.

У XVI–XVII ст. мечі поступаються місцем шаблі і майже не зустрічаються. У порівнянні з XIII і XIV ст. вона стає коротшою, ширшою, з більшим вигином полоси – «за турецьким зразком». Шабля князя Дмитра Пожарського (керівник народного ополчення в Росії у 1612 р.): довжина загальна – 96 см, довжина леза – 83 см, ширина біля рукояті – 3,7 см.

Домаха – козацька шабля, виготовлена із дамаської сталі.

ЯТАГАН

Рубляча та ріжуча зброя, якою користувалися монгольські воїни. Після утворення Османської імперії ця зброя набула поширення у всьому арабо-турецькому світі, звідки її перебрали запорозькі козаки. Ятагани мали різні розміри і правила за кинджал або шаблю. Лезо має оригінальну конструкцію – у верхній і середній частині воно вигнуте у бік ріжучої кромки, а в нижній – у бік обуха. При нанесенні колючого удару вектор сили припадає на кінцівку леза. Піші козаки часто були озброєні ятаганами. Він більш універсальний, ніж загальнозживана шабля, і зручніший у тісному бою. **к**



Продовження у наступному номері.

О.А. КОНОНЕНКО,

художнє оформлення В.А. КОНОНЕНКО



ДВА ГОЛУБИ

ДВА ГОЛУБИ



асампочатку світу не було того, що нині є. Не було неба, не було землі. Було лишень безкрає синє море.

Виріс із того моря височезний дуб, усім дубам прадід.

Одного разу прилетіли з безмежного космічного простору білі-білесенькі Голуб і Голубка. Сіли вони на гілки прадуба і почали воркотіти.

– Як би нам світ утворити, щоб нашим діткам було де жити? – питає Голуб у Голубки.

– А ти дістанься дна моря синього, принеси звідти у дзьобі сипучого пісочку, та й лети за мною слідом, – відповідає Голубка. – Ти будеш пісочок сіяти, а я буду воду лити.

Пірнув Голуб у хвилі синього моря, виніс у дзьобі пісочок і полетів услід за коханою.

Ось летять вони. Голуб пісочок сипле, а Голубка воду лє. З того пісочку дрібненького утворилася земля. А з водиці потекли дзвінкі джерела, розлилися ріки та озера.

Змахнула Голубка крилами, і проросла на землі зелена травиця.

Обійняв Голуб Голубку крилами, приголубив ніжно – випурхнули з травиці квітки веселкові.

Полетіли вони над землею, милуються, радіють. Каже Голуб:

– Серце моє, не все ще добре, ще не затишно.

А Голубка:

– Ти, Голубе, дістанься дна морського, підними у дзьобі камінці краси неземної, блакитні, золотаві, срібні...

Рознесли Голуб і Голубка камінці по світу, розкидали. З'явилося з тих камінців синє небо і світле сонце, і ясний місяць, і милі веселі зіроньки.

Літає Голуб побіля Голубки, воркоче лагідно:

– Тепер вже добре, буде нашим діткам де у світі жити, миритися-любитися...

Отож так воно і є, що до початку світу було лише синє море – космічне безкінечне роздолля, а ще правічний дуб – світове дерево.

А як прилетіли з далечини піднебесної Голуб і Голубка, то з кохання їхнього чистого білий світ утворився. κ

ОЛЕКСІЙ КОНОНЕНКО

ТАЙНА ВЛАСТИ

*Тунис,
11–12 мая 1943 г.*

Среди сопок, южнее Сен-Мари-дю-Зит, среди суеты и беспорядка, беготни, нервотрёпки, предшествующей завтрашней капитуляции, среди костров, в которых уничтожались сотни килограммов скрупулёзной документации германо-итальянского присутствия в Северной Африке стояла просторная палатка командующего, окружённая множеством иных штабных палаток, вокруг которых офицеры и солдаты жгли десятки костров из папок, подшивок, канцелярских книг... Огонь пожирал всё то, что ещё парудней назад тщательно берегалось, эвакуировалось из столицы и считалось документальной основой, военной летописью полков и дивизий.

От отблесков костров в палатке командующего было достаточно светло, но электрическая лампа, тем не менее, покачивалась под металлическим абажуром, своим блеклым сиянием напоминая больше о статусе хозяина помещения, о его возможности пользоваться дизельным электроосвещением тогда, когда топлива уже не осталось ни для танков, ни для госпиталей и кухонь.

Арабская резная мебель – два шкафа, стол, полки, всевозможные полочки и этажерки из розового дерева, расставленные всюду диковинные африканские статуэтки, маски на стенах, удобные плетёные кресла из лозы, старинные боевые мечи и ножи, луки со стрелами, впечатляющие не только изяществом исполнения, но и словно бы исходящей от них угрозой – всё наполнение помещения свидетельствовало о статусе хозяина, привыкшего властвовать, желать и получать желаемое, распоряжаясь жизнями и имуществом населения северо-восточной Африки. На вешалке в углу висело тёмно-серое кожаное пальто со стандартными генеральскими, плетёны-

ми серебром по красному, погонами, с золотыми пуговицами и манжетной лентой «Afrika-korps». Офицерская фуражка стандартного образца с золотым кантом и серебряными шитыми эмблемами практически копировала головной убор предыдущего главнокомандующего генерал-фельдмаршала Эрвина Роммеля, имея лишь более глубокую седловину и более вертикально опущенный козырёк, словно сливающийся в одно целое с крючковатым носом генерал-полковника фон Арнима. Тут же висел мундир оливкового цвета с красными генеральскими петлицами на отложном воротничке и ленточкой медали за зимнюю кампанию 1941/42 г.г. Бамбуковая трость, которая, увы, заменяла нынешнему командующему маршалский жезл, была прислонена к стене рядом.

В центре палатки, выткнувшись по стойке смирно перед генерал-полковником, застыла невысокая, стройная молодая женщина. Армейский офицерский костюм песочного цвета с чёрным галстуком и знаками отличия waffen SS своим несоответствием друг другу раздражали хозяина палатки.

Ему, как кадровому генералу Вермахта, всегда была противна и унижительна надуманная кастовость эсэсовских офицерских чинов. Идея чистоты арийского происхождения, берущего свои корни якобы от древних атлантов, отсутствие еврейской примеси в крови и прочая нацистская чушь раздражали Ганса-Юргенса фон Арнима, привыкшего классифицировать друзей и врагов по боевым качествам, а не по цвету волос, глаз и форме черепа. Именно эсэсовским нормам внешних арийских признаков соответствова-

сив на произвол штабных офицеров пораженческую суету лагеря.

Покуда робость не была преодолена, командующий начал разговор с темы, не требующей от него контроля над самообладанием, однако расставляющей двух неравных игроков в окончательное положение властного хищника и покорной жертвы.

– Вы уже уничтожили свою документацию, Барбара? – прервав бесполезную ходьбу, спросил хищник.

– Моя документация не может быть уничтожена, господин генерал, – звон-

полковник фон Арним будет подчиняться максимум американскому или английскому майору, а про женщин и коньяк, возможно, доведётся забыть на пару лет. Хищник это знал и понимал. Жертва этого не знала и не понимала. Как с ней обойдутся победители? Будут соблюдать права военнопленной? Или выгонят домой? А может, отдадут солдатам на утеху?..

ДМИТРО АКИМОВ,
ДАЛ БУДЕ

ОСТАВАЛОСЬ ПАРУ ЧАСОВ СКОРОТЕЧНОЙ МАЙСКОЙ НОЧИ И ПОЭТОМУ ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК ОТДАЛ ПРЕДПОЧТЕНИЕ ФРОНТАЛЬНОЙ АТАКЕ В КОРОТКОЙ ЛЮБОВНОЙ ИНТРИГЕ, БРОСИВ НА ПРОИЗВОЛ ШТАБНЫХ ОФИЦЕРОВ ПОРАЖЕНЧЕСКУЮ СУЕТУ ЛАГЕРЯ.

ла голубоглазая блондинка в звании лейтенанта, застывшая перед генерал-полковником. Возможно, форма черепа этой милашки могла быть отдельно охарактеризована по современным гитлеровским канонам, кто знает. Но в понимании фон Арнима особого внимания заслуживали формы бёдер и груди этой куколочки. Африканский загар и по-детски пухлые губы молодой женщины разжигали интерес командующего, но знаки отличия waffen SS и университетское образование, которое с первого взгляда прочитывалось в глазах блондинки, всё время сдерживали генерала, вот уже второй месяц, как желавшего опрокинуть эту красотку на стоявшую в углу походную кровать. Прошло десять минут, как он прохаживался перед стоящей на вытяжку обладательницей выразительной груди и бёдер и ждал, когда в нём самом угаснет робость, подавляемая принятым двадцать минут назад спасительным перветином. Этот препарат из обычной солдатской аптечки не только притуплял страх у военнослужащих перед боем, но и до предела активизировал потенцию. Фон Арним понимал, что завтра, после подписания капитуляции тело блондинки навсегда выскользнет из его рук. Оставалось пару часов скоротечной майской ночи, и поэтому генерал-полковник отдал предпочтение фронтальной атаке в короткой любовной интриге, бро-

ким, уверенным голосом возразила жертва. – Это – психологические исследования, не имеющие ценности для противника, не являющиеся военной тайной, но очень важные для будущего Германии!

– Вот как? Важные для будущего Германии?! – подняв брови, изумился фон Арним.

– Именно так, господин генерал, – немного взволнованно продолжила подчинённая. – Мои исследования согласованы не только с руководством SS, но и с рейхсминистром доктором Геббельсом.

– Но если я, ваш непосредственный командир, считаю, что вся документация должна быть уничтожена, то как вы смеете мне тут что-то плести про Геббельса, Гимmlера, будущее Германии, о котором вы и понятия не можете иметь?!

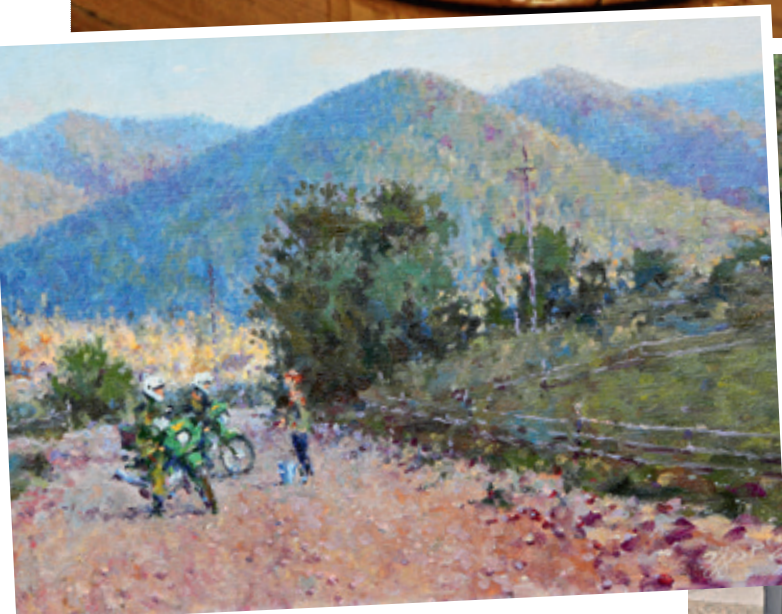
Ещё пару дней назад генерал-полковник не мог и предположить, что позволит себе подобную дерзость, но сегодня ночью, после встречи с Владычицей Судеб суждения командующего звучали вызывающе. От услышанного молодая женщина растерялась. Его же расчёт был прост. Утром или днём наступающего дня для фон Арнима и испуганной блондинки война заканчивалась навсегда. Впредь на них, как на военнопленных, власть руководства Третьего Рейха больше не распространялась. С завтрашнего дня генерал-





СМАРАГДОВИЙ ЮВІЛЕЙ

Вихід нової роботи у житті будь-якого обдарованого митця – це завжди знакова подія. І немає значення, яка вона за рахунком, бо кожна з них – його духовне дітище, у яке він вкладає свої сподівання. Головний мистецький конкурс прикордонників покликаний шукати справжні таланти, а гідною нагородою для них є саме смарагдова ліра, яка надихає на творчість і слугує талісманом, що веде свого власника до слави.





Напередодні Дня прикордонника у залі засідань Колегії Адміністрації Держприкордонслужби відбулося урочисте 10-те ювілейне вручення премії «Смарагдова ліра» – відзнаки за кращі твори літератури та мистецтва про прикордонників. Згадуючи про витoki цього конкурсу, варто зауважити, що він був започаткований з легкої руки колишнього начальника управління по роботі з персоналом Адміністрації Держприкордонслужби України генерал-майора Володимира Кохана. І хоча цього талановитого керівника вже немає серед нас, його дітище процвітає і з року в рік набирає обертів. За роки існування конкурсу у ньому взяли участь понад дві тисячі учасників, з-поміж них 92 – лауреати національних і міжнародних конкурсів, 86 – члени національних творчих спілок, 38 – мають почесні звання України на культурній та мистецькій ниві.

Цього року члени журі з кожної номінації розглянули близько трьохсот художніх творів. Досягнення кращих авторів традиційно відзначені пам'ятними статуетками, дипломами та преміями у тисячу гривень. Щодо номінації «Художня література», то за видання книги «Люди переднього краю» лауреатом премії став військовий журналіст, кандидат історичних наук, полковник у відставці Валерій Вишневський.

Володарями нагороди у номінації «Музика» стали композитор, співак, художній керівник ансамблю військово-патріотичної пісні «Росичи» Олександр Бабенко за музику до циклу пісень про прикордонників, поет-пісняр Валерій Мартишко за написання текстів до творів, що увійшли до репертуару Академічного ансамблю пісні і танцю України ДПСУ, та Сергій Потоцький за майстерне виконання пісень.

У номінації «Образотворче мистецтво» за чудові картини на прикордонну тематику перемогу здобули Григорій Зорик та Борис Раденко, а за створення скульптурної композиції «Захисникам кордонів Вітчизни»

у парку «Перемога» Дніпровського району міста Києва – Василь Білей та Іван Мельничук.

Гідними високої оцінки у номінації «Журналістика» стали генеральний директор телеканалу «АТБ» Олександр Мізін та провідний фахівець прес-служби Могилів-Подільського загону Людмила Катеринич.

Завдяки багаторічній співпраці в організації та проведенні культурно-просвітницьких заходів естетичного виховання для особового складу ДПСУ в номінації «Культурно-шефська робота» кращою стала директор Могилів-Подільської дитячої школи мистецтв Алла Думітраш.

Володаркою високої нагороди стала і художній керівник ансамблю сучасної хореографії «Конвалії» НАДПСУ Неоніла Добровольська за постановки на прикордонну тематику.

Пам'ятними відзнаками лауреатів конкурсу нагороджував Голова Державної прикордонної служби України генерал армії України Микола Литвин. У своїй вітальній промові він висловив вдячність митцям, які своєю творчістю підтримують бойовий дух правоохоронців і надихають їх на нові звершення. Зі словами вдячності за поштовх, що наснажив на створення низки чудових полотен, звернувся до прикордонного загалу переможець цьогорічного конкурсу майстер живопису Григорій Зорик. На знак подяки художник подарував прикордонному відомству одну зі своїх робіт з карпатським пейзажем.

На заході панувала атмосфера, що заряджала позитивом. Зібрання стало чудовою нагодою для митців поспілкуватися один з одним та обговорити нові проекти. Піднесений настрій учасників був увічнений на знімках під час фотографування з Головою Держприкордонслужби України Миколою Литвином. **К**

ТЕТЯНА СУГАК



МІСЦЕ ЗУСТРІЧІ - «ГЛОБУС»



Минулого року наш журнал знайомив читачів з виставково-вим заходом, який проводився в Україні у рамках військово-технічної співпраці – міжнародним авіакосмічним салоном «Авіасвіт XXI». Подією світового масштабу став спільний проєкт ДП «Антонов» і київської галереї «Глобус» «Продюсерського центру Бойко», що відкрив нову главу в Книзі Рекордів Гіннесса. Вперше в історії мистецтва найбільший у світі транспортний літак Ан-225 «Мрія» підняв на висоту понад 10 тис. метрів галерею живопису – п'ятсот полотен українських художників. Фактично це була нагода звернути увагу на унікальність української живописної школи.

За радянських часів Україна була єдиною республікою, де заборонялося продавати художні матеріали не членам Спілки художників, а їхня кількість жорстко обмежувалася трьома тисячами. Для цього була особлива причина – Україну зробили «кузнею кадрів» художників. Такі штучні обмеження створювалися для того, аби молоді митці роз'їжджалися за направленнями по всьому Союзу. За часів перебудови, коли всі заборони скасували і в Україну повернулися тисячі талановитих людей, стався мистецький сплеск. Звідси парадокс – ми так відстали від Заходу в живописі, що опинилися далеко попереду нього. Відтак до нас почалася інтервенція ерзац-мистецтва, спрямована на знищення художньої школи.

«Продюсерський центр Бойко» опікується розвитком та збереженням художніх кадрів. Окрім проведення регулярних виставок для популяризації українського мистецтва він створив інформаційно-рейтинговий каталог сучасних вітчизняних художників в Інтернеті www.ArtBoyko.com, який постійно поповнюється. Головне ж дітище Центру – галерея «Глобус» – є унікальним явищем української культури, єдиним масштабним зібранням сучасного живопису. Сьогодні в експозиції понад 1200 робіт більше 150 українських художників. Засновником та ідейним натхненником цього проекту є Валерій Володимирович БОЙКО, відомий як професійний галерист та абсолютно невідомий як справжній прикордонник...

СЛУЖИТИ ПОВИНЕН!

Виходець зі славного козацького роду охоче ділиться безліччю цікавих фактів про військову службу, що передали йому пращури. Валерій Володимирович добре пам'ятає науку хранителів традицій – столітніх суворих дідуганів, груди яких прикрашали численні відзнаки-хрести. До речі, його прадід, дворянин, полковник царської армії, свого часу командував козацьким полком у складі 15 тис. осіб. За козацькою традицією чоловік обов'язково мав 12 років віддати службі у війську. Валерій Бойко її дотримав.

Рано залишившись без батька, хлопець провів дитинство у донецькому художньому інтернаті, – в ті нелегкі часи його мама мусила тяжко працювати, аби вижити. Потім був технікум легкої промисловості, факультет обладнання трикотажних підприємств. Трикотажні верстати за рівнем складності – на другому місці після авіапромисловості. Тоді радянського обладнання на підприємствах було мало, переважали німецькі та японські високотехнологічні машини. Тож, відповідно, підготовка фахівців у технікумі була дуже серйозною. Навчальний заклад Валерій закінчив шлюсарем 3-го розряду, а 4-й отримав вже на трикотажній фабриці в Полтаві. Коли настав час йти до армії, за направленням прибув до Дрогобича. Цікаво, хоч як лякали Валерія «бандерівцями», а щирого парубка місцевий люд зустрів приязно, особливо зважаючи на прізвище Бойко (бойки – етнографічна група українців, що живуть на північних і південних схилах Карпат). Звідти відправили до стройової сержантської школи загону, розташованого в одній із південних республік СРСР. На тільки-но прибулого вояка неабияке враження справила справжня

ПРОХОДИЛИ І ШКОЛУ «ПУСТЕЛЬНИКІВ», І ЗАЛІКИ В КАРАКУМАХ. ВИСАДЖУВАЛИСЯ БЕЗ ВОДИ, ІЖІ, АБИ ЧЕРЕЗ ПЕВНИЙ ЧАС ЗА МАРШРУТОМ ВИЙТИ У ВИЗНАЧЕНЕ МІСЦЕ. І ВИХОДИЛИ.

бойова тривога, коли миттєво було піднято весь загін, зірвалися з місця бойові машини і зринув у повітря вертоліт. Новоспечений прикордонник, який саме крокував до їдальні, тоді готовий був також за командою кинутися на пошуки порушника. Дарма, що пороку не нюхав – після інтернату автомат розбирав і збирав із зав'язаними очима!

Не забарилися і суворі випробування – курс молодого бійця на навчальному пункті. Це був своєрідний іспит на витривалість. Бігали без води по шість кілометрів на полігон, який знаходився серед пустелі, де 60 °C у тіні, якої там просто не було. Годинами – спалах праворуч, спалах ліворуч. Та юнакові байдуже, бо з дитинства був загартованим – міг днів зо два обходитися без води, адже виріс на Донеччині, у краї спекотних степових вітрів. До наполегливого вояка пильно придивлялися командири, тож невдовзі його відібрали до сержантської школи всесоюзного масштабу. Хоча це й не афішувалося, але сержант-випусник цього закладу вважався висококласним фахівцем. Відбір кандидатів був доволі жорстким: обов'язкова середня технічна освіта та особлива витривалість. Це були в основному юнаки з колишніх козацьких родів – з Дону, Кубані, України. Ганяли вояків – не те слово! Проходили і школу «пустельників», і заліки в Каракумах. Висаджувалися без води, іжі, аби через певний час за маршрутом вийти у визначене місце. І виходили.

Після сержантської школи Валерій потрапив до сонячного Азербайджану – в Ленкоранський загін начальником прожекторного поста. Захоплено розповідає колишній прикордонник про легендарний «3-15», у якого на кожусі є пам'ятний напис часів Великої Вітчизняної про взяття Зеєлівських висот у 45-му. Він давав світловий потік на 15 км



ДОВІДКА: професія галерист

Галерист – фахівець із живопису, знавець цього мистецтва та модних тенденцій у ньому. Такі люди покликані зберегти і залишити національні надбання на Батьківщині. Вони допомагають митцям заявити про себе, влаштовуючи дебютні експозиції, представляючи їхні полотна на виїзних виставках. Причому критерій відбору робіт як новачків, так і іменитих майстрів один – талант. Професія галериста чимось подібна до роботи продюсера: найчастіше саме від його грамотних і виважених дій залежить «розкрутка» протеза. При цьому велике значення має престижність галереї. Галерист – ні багато ні мало – виховує художній смак і диктує ціни на ринку сучасного живопису. А рейтинг живописця зростає пропорційно кількості проданих робіт, участі у виставках на Батьківщині та за рубежем.

у 700 мільйонів свічок! На людей гра такого «променя» справляла незабутні враження.

Застава, де служив Валерій, знаходилася на Каспійському узбережжі, на півострові Куркоса, що виступає далеко в море. Технічному спецназу треба було добре пильнувати, бо на цій ділянці кордону досить часто траплялися порушення. На Каспії насправді знаходилося два рубежі: держкордон від Ленкорані до Ленінакану і господарська межа – 12-мильна смуга в морі, куди іранським сейнерам – зась, окрім тих, що купували ліцензію на вилов риби. А серед них траплялися і бракон'єри, і розвідники, і бойові плавці.



УЧИТЕЛЬ ДАВАВ КАВЕРЗНІ ЗАВДАННЯ, ЯК-ОТ, НАПРИКЛАД, ОПИСУВАТИ КАРТИНИ НА ПІВАРКУШІ ЗОШИТА. І ТРЕБА БУЛО ЗРОБИТИ ТАК, ЩОБ ДОКА У ЖИВОПИСІ УПІЗНАВ КАРТИНУ БЕЗ НАЗВИ, ФОРМАТУ, МУЗЕЮ.

РОЗЧУЛИТИСЯ – ПРОГРАТИ

Згодом Валерій Бойко став начальником поста технічного спостереження. Це неабияка відповідальність для молодого прикордонника. Хоча охоронці кордону підтримували дружні стосунки з місцевим населенням, та це не заважало їм ганяти браконьєрів, що з діда-прадіда рибалили на Каспії. Була оголошена навіть посилена охорона. Якось на ПТН навели прожектор, і ось маєш – мала ціль у морі! Викриті променем рибалки почали гарячково збирати снасті, аби уникнути зустрічі з правоохоронцями. Наряд піднімати – згаяти час, адже вздовж берега до цілі аж шість кілометрів. Та дуже хотілося молодому хлопцеві власноруч упіймати порушників, тож, всупереч інструкції, вирішив прискоритися: наказав підлеглим заковувати прожектор і якомога швидше прямувати слідом за ним.

Раптово з'явившись на місці пригоди, він застав на березі мешканців сусіднього кишлаку, батька з сином, які вже встигли смикнути кілька сіток з осетровими. Куди подінешся – застукали, як-то кажуть, на гарячому. І тут старший із порушників вдався до хитрощів – зробив відволікаючий маневр: «Начальнику, допоможи! Вах-вах, дружина захворіла, лікар не лі-



кує, риба потрібна!» На мить втративши пильність, прикордонник отримав удар веслом зі свинцевою рукояткою. Колеги, що підспіли вчасно, врятували життя товаришу – до нього, неприємного, вже прив'язували камінь, щоб позбутися свідка. Відтоді на все життя на тімені у Валерія Володимировича залишилася відмітина. Лікарі сказали, що народився в сорочці, аби трохи нижче прийшовся удар – прощавай життя!

Той прикий випадок на службі завадив продовжити військову кар'єру. Ще під час строкової Валерій мріяв потрапити до Харківського військово-повітряного училища. У приймальній же комісії отриману ним травму класифікували як кон-

тузію і відмовили, адже стан здоров'я абітурієнта не відповідав вимогам до польотів на винищувачах. Хотів було після строкової залишитися у Прикордонних військах, але шальки терезів переважили тоді на користь повернення додому, де на нього чекала наречена. Порушувати родинної традиції служити він не збирався і невдовзі вже працював у пожежній охороні. Та ностальгія за прикордонною службою не полишала талановитого і здібного до будь-якої праці чоловіка – під різними псевдонімами він писав статті до журналу «Прикордонник», до того ж робив непогані фотознімки. Пізніше, коли вже навчався у Донецькому університеті, підробляв позаштатним кореспондентом в інших виданнях.

ВИПАДКОВОСТЕЙ НЕ БУВАЄ

По завершенні військової кар'єри Валерій пішов на курси так званих організаторів справи у Москві – за радянських часів слово «бізнес» не шанувалося. На практику влаштувався у представництво австрійського торгового дому «Бертольд і Штемпель», що продавав німецьке поліграфічне обладнання. Саме там він познайомився з її співвласником – поважним бароном-бізнесменом. Та зустріч стала доленосною для нього. Принагідно відзначити, що рід цього бізнесмена упродовж трьохсот років утримував школу галерейної справи. Розгледівши потяг Валерія до живопису (він робив замальовки деяких вузлів машин), оцінивши його образне мислення, швидкість виготовлення креслень (от де знадобилися навички, здобуті в художньому інтернаті та технікумі!), барон, який мав вже на той час вельми поважний вік, взяв його в науку.

Учитель, а саме так називає Валерій Володимирович австрійського підприємця, змушував його знаходити у живописі класиків переваги і недоліки. Давав каверзні завдання, як-от, наприклад, описувати картини на піваркуші зошита. І треба було зробити так, щоб дока у живописі упізнав картину без назви, формату, музею. Валерію таке завдання спочатку видалося цілковитою катастрофою, бо пошуки підходящої літератури не давали бажаних результатів. Доводилося все осягати самотужки. Прискіпливий Учитель передивлявся чернетки, аби зробити зауваження, тренував свого підопічного на роботах всевітньо відомих майстрів. І Валерій таки навчився знаходити помилки навіть у відомих класиків... На жаль, через декілька років наставництва Учителя не стало. Для Валерія ж його безцінна наука стала сенсом життя.

ГАЛЕРЕЯ

Будучи за вдачею кмітливим і підприємливим, Валерій Володимирович розгорнув власний бізнес. І справи у нього начебто йшли непогано, та морального задово-



лення не отримував. Тому й зробив так, як підказувало серце. Свою галерейну справу він розпочинав разом із дружиною Оксаною на київському Андріївському узвозі – відомій серед поціновувачів мистецтва вулиці, де художники виставляють свої роботи. Згодом заснува-

подружжя, все зароблене в галереї, там же і витрачається. Проект ніким ніколи не фінансувався. До того ж, з власних коштів Центр забезпечує художників якісними художніми матеріалами, рекламує свою діяльність та роботу митців.

ВИБАЧТЕ, ПАНЕ РЕМБРАНДТЕ, НЕ ВПІЗНАВ!

Живучи скромно, весь свій вільний час, життєві сили і фінанси родина віддає улюбленій справі. Останнім часом «Продюсерський центр Бойко» робить ставку на периферійних художників, які мають менше шансів стати відомими. Вони не нехтують порадами і, врешті-решт, не такі зарозумілі й балувані, як уже «розкручені» та знамениті. Валерій Володимирович згадує кілька комічних випадків, коли такі художники починали диктувати йому свої умови: «Чи знаєте Ви, хто я такий?!» На це у нього завжди була готова відповідь: «Вибачте, пане Рембрандте, не впізнав!»

Сьогодні на запитання про особисті уподобання щодо живопису Валерій Володимирович не дає однозначної відповіді. Він може пробачити в роботах аматорство, адже у кожного художника свій рівень, проте не халтуру. Свого часу Вчитель попереджував, що живопис перестане його захоплювати, тому що обізнаній людині він вже уявляється в розібраному вигляді, коли впадають в око лише переваги і недоліки. Він радив шукати обдарованих художників, наче алмази, а далі по можливості огранювати їх. Допомогти перебороти гординю, лінощі, шкідливі звички, бо саме вони заважають творити.

Будучи людиною віруючою, найкращим та беззаперечним художником всіх часів Валерій Володимирович вважає Бога, а Біблію – своїм статутом. Коли він оцінює чийсь роботу, то передусім запитує себе: таке б Ісус Христос написав? Бути художником – дуже відповідальна місія! Адже живопис має бути і привабливим для очей, і змістовним для серця. А головне його призначення – позитивно впливати на людину.

В ОДНІЙ ОБОЙМІ

У Валерія Бойка троє дітей – 34-річна донька і двоє синів – 24 і 14 років, а ще онука, якими він дуже пишається. Та особлива гордість – молодший син Євген, який пішов стопами батька. Сьогодні він учень Київської дитячої академії мистецтв. Талановитий хлопець неодноразово ставав переможцем художніх змагань. І хто знає, можливо, у майбутньому він буде знаним майстром зі світовим іменем або гідним продовжувачем батькової справи... **К**

Спілкувалася Тетяна ФІЛПЕНКО

МИНУЛО ВЖЕ БІЛЬШЕ
ДЕСЯТИ РОКІВ ВІДТОДІ,
ЯК ВІДБУЛАСЯ ПРЕЗЕНТАЦІЯ
«ГЛОБУСА» В ЦЕНТРІ СТОЛИ-
ЦІ. ТАКИХ МАСШТАБНИХ
ГАЛЕРЕЙ НЕ ТІЛЬКИ В УКРА-
ЇНІ, А Й У ЄВРОПІ ГОДІ ШУ-
КАТИ. НИМИ ЗАЙМАЮТЬСЯ
ТІЛЬКИ СПРАВЖНІ ФАНАТИ.

ли продюсерський центр, що організовував виставки в різноманітних галереях та установах Києва. А з часом з'явилася необхідність створення власної виставкової зали. І ось минуло вже більше десяти років відтоді, як відбулася презентація «Глобуса» в центрі столиці. Таких масштабних галерей не тільки в Україні, а й у Європі годі шукати. Ними займаються тільки справжні фанати. Бо це не бізнес, який приносить гроші. За словами

КОРДОН

